1639 m. Pašvitinio valdos inventorius

Jonas Drungilas
Lietuvos istorijos institutas

Šaltinio charakteristika, publikavimas ir vertimas

1633 m. Žemaičių vyskupu tapo Jurgis Tiškevičius – energingas ir veiklus asmuo, pasižymėjęs ne tik kaip jautrus ganytojas, bet ir kaip patyręs vyskupijos administratorius. 1637–1639 m. jo nurodymu buvo atlikta generalinė vyskupo stalo valdų (Alsėdžių, Girkalnio, Krakių, Luokės, Mosėdžio, Papilės, Pašvitinio, Surviliškio, Varnių, Viduklės, Viržuvėnų, Žemaičių Kalvarijos) revizija ir sudaryta atskira šių valdų inventorinė knyga. Šiuo metu ji saugoma Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Rankraščių ir retų spaudinių skyriuje. Ligi šiolei išversta ir paskelbta tik viena šios knygos dalis – *1637 m. Papilės valdos inventorius*[1]. Dabar publikuojama kita minėtos knygos dalis – *1639 m. Pašvitinio valdos inventorius*[2].

Publikuojamo inventoriaus struktūra nėra vienalytė. Pagrindinėje jo dalyje, sudarytoje 1639 m., yra aprašyti Pašvitinio dvaro pastatai, išmatuotos ir surašytos jam priklausančios žemės, pats miestelis ir trylika valsčiaus kaimų (Bačgaliai, Barbokai, Bučiūnai, Gaubiai, Kriukai, Padvarninkai, Peluodžiai, Puodžiūnai, Rabikiai, Rimšoniai, Treigiai, Tubiniai, Vaitkūnai). Čia, po dvaro pastatų aprašymo, revizoriai papildomai įrašė Žemaitijos vyskupo Jurgio Tiškevičiaus 1636 m. gruodžio 27 d. raštą dėl Pašvitinio dvaro arimo panaikinimo (l. 480–482), ir 1639 m. komisorių raštą Pašvitinio klebonui Teodorui Veliševskiui dėl jo gaunamos dešimtinės (l. 483–485). Vėliau inventoriaus pabaigoje dar prirašytas 1673 m. dokumentas (l. 528, 529), kuriame smulkiai aprašomos ribos tarp tuometiniam Žemaitijos vyskupui Kazimierui Pacui priklausančios Pašvitinio valdos ir privačių Jono Bystramo žemių; šias ribas nustatė Žemaitijos dvasininkai komisoriai Stanislovas Semaška ir Marijonas Kazimieras Liauksminas.

Čia privalu pakoreguoti lietuvių istoriografijoje įsivėlusią klaidą, kur baigiamąja inventorinės Žemaitijos vyskupo stalo valdų knygos surašymo data laikomi 1638 metai[3]. Tuo tarpu publikuojamasis Pašvitinio valdos inventorius surašytas 1639 m., matyt, gegužės–birželio mėnesiais[4]. Be to, norėtųsi atkreipti dėmesį į Pašvitinio *valdos* termino vartojimą vertime. Pastebėtina, kad gana dažnai lietuvių istoriografijoje *dvaro* terminui suteikiama universali prasmė, juo apibūdinant ir feodalinio ūkininkavimo formą, ir pastatų įvardijimą. Tačiau primirštama ar vengiama naudoti lietuvių kalbos leksikoje esantį *valdos* atitikme-

Straipsnis, serijos „Lietuvos valsčiai“ Lietuvos lokalinių tyrimų mokslo darbų komisijos įvertintas 2010 06 29, „Versmės“ leidyklai įteiktas 2009 06 17, pirmą kartą paskelbtas 2010 07 12 elektroninio serialinio leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“, ISSN 2029–0799 visatekstėje svetainėje www.llt.lt.

[1] 1637 metų Papilės dvaro inventorius, / publikaciją paruošė ir iš lenkų kalbos išvertė R. R. Trimonienė, *Papilė, I dalis*, Vilnius, 2004, p. 191–243.

[2] *Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, Retų knygų ir rankraščių skyrius* (toliau – *LNB RS*), f. 93, b. 2019, l. 472–529.

[3] Kiaupienė J. *Kaimas ir dvaras Žemaitijoje XVI–XVIII a.*, Vilnius, 1983, p. 91, 143; Truska L. Demografiniai ir ekonominiai 1657–1658 bei 1708–1711 m. maro padariniai Žemaičių vyskupo valdose, *Istorija*, 1983, t. 23, p. 30.

[4] „1639 miesiąca maja trzydziestego dnia, przed nami generalnemi rewizorami dobr biskupstwa żmujdzkiego wiadomo czyniemy, iż za czasu odprawowania rewizy głównej z pomiarą gruntów w majętności Poszwityniu [...]“, ir kt., *LNB RS*, f. 93, b. 2019, l. 480.

© VšĮ „Versmės“ leidykla, Lietuvos lokaliniai tyrimai, ISSN 2029-0799

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

nį[5]. Tad verčiant Pašvitinio inventorių, *valdos* (lenk. „majętność“) terminas vartojamas ne dvarui/ams, bet plačiai topografiškai išsidėsčiusiam nekilnojamajam turtui – miesteliui, kaimams, atskiroms žemėms ir t. t. apibūdinti, o *dvaras* (lenk. „dwór“) – pastatų, ar prievolių atlikimo vietai įvardinti.

Inventoriaus, o galbūt ir visos knygos, surašytojas Pavlikovskis minimas tituliniame aptrupėjusiame inventorinės knygos lape[6]. Inventorius surašytas kruopščiai ir tvarkingai. Kiekviename lape iš abiejų pusių nubrėžtos paraštės, įspraudžiančios tekstą į taisyklingus rėmus. Aiškiai bei dailiai surašyti žodžiai perša mintį, jog šis inventorius, kaip ir visa knyga, buvo perrašytas iš juodraščio, rašyto važinėjant po Pašvitinio valsčių. Tad minėtas inventoriaus tekstas surašytas vėliau, atidžiai bei neskubant. Vadinasi, šiam darbui ruoštasi greičiausiai pavedus pačiam Žemaitijos vyskupui.

Suprantama, jog inventorius turėjo juridinę galią (ginčijantis dėl pabėgusių valstiečių, kitų žemvaldžių užimtų žemių ir pan.). Tad nenuostabu, kad Pašvitinio valdos inventoriaus paraštėse ir pačiame tekste randame gana daug ano ir, matyt, vėlesnių šimtmečių atžymų (pabrauktų datų, skaičių, žodžių, ypač svarbios vietos pažymėtos *Nota Bene*), rodančių, kad juo naudotasi[7]. Šiomis atžymomis paženklintos reikšmingesnės inventoriaus teksto vietos, kurias prireikus būtų galima greičiau surasti. Tarsi numatydamas vėlesnį inventoriaus panaudojimą, surašytojas patogumo dėlei tekstą vizualiai suskaidė – pajuodino reikšmingesnius žodžius, atskirų pastraipų pradžias, išskyrė kiekvieno kaimo, kai kuriuos dvaro pastatų pavadinimus (vyskupo gyvenamojo namo, arklidės), naujus objektus atskyrė brūkšniu ir pan.

Inventoriaus teksto stilius, kaip ir įprasta tokio pobūdžio dokumentams, yra lakoniškas bei sausas. Fiksuojami valstiečių vardai, pavardės, jų apdirbamos žemės kiekis, mokesčiai – tai skaičių virtinė, suteikianti šaltiniui specifinį informacinį pobūdį. Dauguma objektų aprašoma glaustai, nedetalizuojant, tad kartais pasitaiko, kad originalo sakiniai gramatiškai netaisyklingi – nesuderinti linksniai, skaičiai. Tačiau visame inventoriaus fone išsiskiria gana vaizdingai perteiktas nuoseklus ir ypač detalus jų aprašymas, susidaro įspūdis, lyg vaikštinėtum po dvaro pastatų labirintą.

Pasinaudojus grafine ir tekstologine analize, galima kai ką pasakyti ir apie inventoriaus surašytojo darbą. Dėmesį atkreipia išdailintas titulinis lapas su Pašvitinio valdos inventoriaus pavadinimu, pagražintas įvairiais teksto puošybos elementais (ligatūra – kai viena žodžio raidė persipina su kita, pvz., žodžio „inwentarz“ pirmos trys raidės „suliejamos“ ir perteikiamos vientisu junginiu); keletą kartų į vienos raidės formatą surašytojas įrašė po dvi raides, taip panaudodamas matematinės trupmenos šabloną, kur į vardiklio ir skaitiklio vietas įrašė paeiliui einančias žodžio raides; vienoje vietoje tuščią tarpą užpildė riestiniais ženklais – aukštyn kylančiomis varnelėmis). Visi šie pagražinimai antraštiniam lapui suteikia estetinio žavesio.

Rengiant spaudai originalų 1639 m. Pašvitinio valdos inventorių, remtasi instrukcija, skirta lenkiškų tekstų publikavimui[8]. Pagal reikalavimus, originalus tekstas buvo sumodernintas – priartintas prie šių dienų lenkų kalbos, tik re-

[5] Minėtų terminų reikšmes žr. *Lietuvių kalbos žodynas*, red. kol.: K. Ulvydas (vyr. red.) et al., t. II, Vilnius, 1969, p. 936; *ten pat*, red. kol.: V. Vitkauskas (vyr. red.) et al., t. XVII, Vilnius, 1996, p. 1026.

[6] *LNB RS*, f. 93, b. 2019, l. 1.

[7] *LNB RS*, f. 93, b. 2019, l. 482, 483, 485, 490, 491, 495 ir kt.

[8] *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, red. K. Lepszy, Wrocław, 1953.

© *VšĮ „Versmės“ leidykla, Lietuvos lokaliniai tyrimai, ISSN 2029-0799*

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

tais atvejais paliekant archaizmus – ligi šiolei išlikusius retesnius žodžius, jungtukus, kurių paaiškinimai pateikiami išnašose. Laužtiniuose skliaustuose įrašytos raidės, kurias surašytojas buvo praleidęs. Teksto sklandumui pagerinti buvo įterpti jungtukai – *i*, *z*, *jest* ir kiti. Šaltinyje pasitaikiusios įprastinės santrumpos „ks." – *ksiądz*, „gr." – *grosz* ir kt. publikuojamame tekste paliktos neišskleistos. Paliktos tos pačios reikšmės skirtingos to paties žodžio formos (*ścianie* ir *ścienie* ar *kożdy* ir *każdy*). Vietomis inventoriaus teksto vertimą sunkino dabartinėje lenkų kalboje nebevartojami archaiški ar išnykę žodžiai (*deszczka* – lenta, *przysionek* – priesienis ir kt.) bei jų formos, taip pat lotyniškos kilmės žodžiai, kurių reikšmė tuo metu buvo visai kita (pvz., *pediment* – grindys, grindinys, *transit* – išvietė).

Verčiant inventorių į lietuvių kalbą, laikytasi originalo. Kai sakiniai tampa painūs, jie formuojami pagal lietuvių kalbai būdingą sakinių struktūrą. Vertime panaudota žodžių, kurie sausą inventoriaus tekstą paaiškina. Šie žodžiai gramatiškai suderinti, bet įrašyti laužtiniuose skliaustuose, kad skaitytojas galėtų geriau pajusti inventoriaus teksto „skonį". Stengiantis neapsunkinti skaitytojų, vertime atsisakyta teksto mokslinio aparato (surašytojo apsirikimų, to laikmečio atžymų, išbraukimų). Lietuviškame tekste asmenvardžiai paliekami tokie, kaip yra užrašyti, netaisant ir nevienodinant skirtingų vienos pavardės formų, nes nėra aišku, kuri forma yra tikroji *Melvidaitis* (l. 489), *Mielvidaitis* (l. 494) ir *Milvidaitis* (l. 492), arba *Urbonas Judeikaitis* (l. 489) ir *Jadeikaitis* (l. 494). Tačiau vertime atstatomos surašytojo suslavintos pavardės[9] (vietoje – *Niemaniun* (l. 504), *Legiejkaitys* (l. 505), rašoma – *Nemaniūnas*, *Legeikaitis*, o priesaginės galūnės *-aic* pakeistos į *-aitis*). Verčiant inventoriuje paminėtus kaimų pavadinimus, pasinaudota dabartiniu vietovardžių žinynu. Lietuviškame tekste palikti ano laikmečio dvasią perteikiantys istorizmai (*špitolė*, *bakalauras* ir kt.), kurie paaiškinami pateiktame senųjų terminų žodynėlyje. Galiausiai, abiejuose tekstuose palikti surašytojo pajuodinti žodžiai, taip perteikiant jo sustruktūruotą inventoriaus tekstą.

1639 m. Pašvitinio valdos inventoriaus publikavimas yra reikšmingas keliais aspektais. Jis yra svarbus vietinės bendruomenės istorijai, nes čia pirmą kartą išsamiai aprašoma Pašvitinio valda (dvaras, miestelis, valsčius), kur užfiksuota tuometinė demografinė, socialinė ir ekonominė padėtis. Kita vertus, inventorius vaizdžiai perteikia Žemaitijos vyskupo įsikūrimo Pašvitinyje detales bei atskleidžia kai kuriuos Šiaurės Lietuvos gyvenimo ypatumus.

[l. 472] Pašvitinio valdos inventorius

[l. 474] Dvaro pastatai

Pirmiausia, įvažiuojant į dvarą per užtvankos tiltelį, [yra] dideli dvivėriai bokšto vartai ant bėgūnų, padaryti iš lentų. Statinyje iš abiejų vartų pusių [yra] dvi rakinamos patalpos, su iš kiemo [pusės] užsidarančiomis durimis, o pačiame statinyje – naujas svirnas, dengtas šiaudais; prieš jį yra iš trijų pusių tiesiais virbais apkaltas prieškambaris, į kurį nuo žemutinio aukšto [veda] geri laiptai. Grindys, kaip prieškambaryje, taip ir svirne – iš lentų. Svirno durys [yra] ant vyrių, su vidine spyna.

[9] *Lietuvių pavardžių žodynas*, par. A. Vanagas, V. Maciejauskienė, M. Razmukaitė, [t. 1] A–K, [t. 2] L–Ž, V., 1985, 1989.

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

Priešais tuos vartus, kitapus kiemo, stovi didelis **namas** su jo malonybės[1] kambariais. Į jį įeinant yra prieškambaris, apkaltas mediniais virbais. Iš to prieškambario įėjus į priemenę, kairėje pusėje [yra] valgomasis kambarys. To kambario durys [yra] su rankena, ant vyrių ir [su] dviem velkėmis; [jame] yra nauja žalių koklių krosnis. Kambaryje prie sienų [stovi] du nauji staliaus darbo suolai; [yra] keturi įstiklinti langai, [kurių] puslangės ant geležinių vyrių, su geležiniais kaiščiais ir langinėmis; du stalai ir vienas suoliukas su atkalte; palei duris [yra] spinta su ketveriomis medinėmis durelėmis, dvejos viršutinės – [su] grotelėmis, o kitos dvejos – žemiau, staliaus darbo, padarytos iš lentų. [Išėjus] iš to kambario [yra] kamara, kurios durys – ant vyrių, su velkėmis; [joje] yra du suolai, vienas įstiklintas langas su puslangėmis, apačioje šiek tiek įdaužtas. Išėjus iš tos kamaros, [yra] išvietė, [kurios] durys [yra] ant vyrių, su velkėmis. Vėl grįžus per valgomąjį kambarį ir išėjus į priemenę, po kaire ranka [yra] kampinis kambarys, [l. 475] kurio durys [yra] ant vyrių, su skląsčiu ir velkėmis; prie sienos – suolas, senas įstiklintas langas su langinėmis ant bėgūnų ir žalių koklių krosnis. Einant iš šio kambario į priešais [esančią] gyvenamąją patalpą, taip pat [yra] durys ant vyrių, su skląsčiu ir velkėmis, [vedančios] į prieškambarį, [esantį] tarp to ir jo malonybės kambarių, kur yra kambarį apšildanti krosnis; jame nuo sodo [pusės yra] vienas nedidelis įstatomas langelis, o šalia jo [yra] durys išėjimui taip pat ant vyrių, su skląsčiu ir velkėmis. Nuo ten grįžus į prieškambarį [yra] trečios durys ant vyrių su velkėmis ir du įstiklinti langai su puslangėmis ant geležinių vyrių [ir] langinėmis, [taip pat] yra stalas ir žaliai glazūruotų koklių krosnis su mūriniu kaminu. Iš šio kambario durelės [veda] į namo galo viduryje pristatytą kopłyčią. [Jos] durys – ant vyrių, su kabliu ir velkėmis; ji [su] dviem įstiklintais langais su langinėmis ant vyrių ir ant altoriaus pritvirtinta lenta šventų Mišių laikymui – esant jo malonybei. Vėl sugrįžus į jo malonybės kambarį ir iš jo įėjus į šalia [esantį] didįjį kambarį, kuris [yra] priešais valgomąjį, to kambario durys irgi ant vyrių, su rankenomis ir velkėmis iš abiejų pusių. Kitos durelės iš to kambario taip pat ant vyrių, su velkėmis ir kabliais [veda] į aukščiau aprašytą kopłyčią. Pačiame kambaryje palei sienas [pastatyti] du dideli suolai, [yra] keturi įstiklinti langai su puslangėmis ant vyrių bei langinėmis, taip pat ant vyrių, žaliai glazūruotų koklių krosnis bei durys į priemenę irgi su velkėmis, skląsčiu ir kabliais. Išėjus į priemenę [matosi] du dideli virš stogo išvesti plytų kaminai, į kuriuos suvesti visų tame name esančių krosnių dūmtraukiai. Einant iš priemenės į prieškambarį taip pat [yra] durys ant vyrių, su velkėmis ir kabliais. Iš abiejų jų pusių, [einant] iš prieškambario į priemenę, sienoje iš kiemo [pusės] išpjauti du langai tik su staktomis, su langinėmis ant bėgūnų ir su [lango] uždarymo įtaisu.

Einant link to [l. 476] namo, dešinėje pusėje – darželis, aptvertas tvora su paprastais varteliais gale. Įėjus į rūsį, kuris yra išmūrytas po tuo dideliu lentelėmis apkaltu namu, viduryje [yra] pertvara su durelėmis į kitą rūsį. Durys į abu rūsius – medinės, ant vyrių, su velkėmis ir kabliais.

Aprašytas namas dengtas gontais, tačiau seniai, nes jau matosi kiaurymės. Pats namas ỹra, reikia lopyti ir skubiai taisyti.

Už to namo [yra] vaismedžių sodas, [jame] gausiai prisodinta naujų sodinukų, o sodo gale, tarp dvaro ir palivarko, [yra] daržas. Aprašyto sodo vartai [yra] iš kiemo [pusės], paprasti, [sukalti] iš dvigubų storlenčių, ant bėgūnų; dalis

[1] *T. y. – Žemaitijos vyskupo Jurgio Tiškevičiaus.*

sodo ir daržo iš dvaro [pusės] aptverti miškelyje [prikirstomis] kartelėmis, o kita dalis – žabomis.

Toliau, [einant] per kiemą link vartų, [yra] tuščia vieta, kurioje stovėjo namas, jo malonybės buvimo metu nuo viryklės užsidegęs ir sudegęs; pagal paties jo malonybės žinią, [jis] turi būti naujai pastatytas.

Priešais aprašytą didįjį namą, kitoje kiemo pusėje, [yra] sena arklidė, kurios vartai paprasti, padaryti iš lentų, ant bėgūnų. Joje [yra] dvejos ėdžios ir gardas. Arklidės viduryje [yra] pertvara iš lentų, o už jos yra ketverios ėdžios ir dar keturi gardai. Išėjus iš to atitvėrimo per išpjautas duris į priemenę, patenkama į arklidės gale pristatytą kambarėlį, kurio durys paprastos, su bėgūnais ir išpjautas langas su langine. Grįžtant iš to kambario ir išėjus iš priemenės, [yra] dideli dvivėriai vartai, [atsidarantys] į kiemą. Arklidės [stogas] [yra] senas, dengtas šiaudais.

Paėjus toliau į dešinę, praėjus aprašytus didžiuosius bokšto vartus ir pasukus į kairę per tiltelį bei šalia [esančią] užtvanką, [yra] sena vandens nuleidimo anga su tiltu priešais didžiuosius [l. 477] vartus. Einant toliau nuo dvaro palei užtvanką, kairėje pusėje [yra] bravoras, kurio durys [yra] ant bėgūnų; įėjus į jį nuo daržo [pusės], dešinėje – pirtis taip pat su durimis ant bėgūnų; [pirtyje yra] asla, gelda salyklo daiginimui ir paprasta akmenų krosnis; pirties [sienoje] išpjauti du langai su paprastomis langinėmis į gerąją pirtį – šilumai palaikyti, nes joje krosnies nėra. Ant pirties [yra] aznyčia salyklo vytinimui ir džiovinimui, į kurią užlipama laiptais nuo bravoro. O tame bravore, aprašytame prieš pirtį, yra katilas vandeniui virti, dvi rėčkos su varinėmis rankenomis, pirktos už devynias statines rugių, mažesnis senas varinis katiliukas, rankinis geležinis pjūklas, nupirktas už septynis auksinus, [skirtas] storlentėms pjauti, trys dideli alaus kubilai ir vienas lovys. Alaus bačkų tiek rūsiuose, tiek bravore – iš viso penkiolika. Kubilų daržovėms laikyti – dešimt. Prie to paties bravoro, iš galo, [yra] geroji pirtis, į kurią įeinama per priešpirtį su dvejomis durimis: vienos – iš priešpirties, o kitos – iš kiemo [pusės], nuo daržo – į pačią pirtį, [kurioje yra] didelė asla, plautai ir didokas įstiklintas langas su sąvaromis ant vyrių; ta pirtis ir bravoras dengti šiaudais.

Einant toliau palei užtvanką, kairėje pusėje [yra] šiaudais dengti iš lentelių [padaryti] palivarko vartai ant bėgūnų, per kuriuos įėjus į palivarką, dešinėje pusėje [yra] gerasis namas, į [kurio] priemenę [veda] durys ant bėgūnų. Įėjus į priemenę, kairėje pusėje – gerasis kambarys, į kurį durys [yra] taip pat ant bėgūnų, du suolai prie sienų, du geri įstiklinti langai, o trečias – be vienos puslangės; krosnis baltų koklių su kaminėliu. To kambario durys į kamarą – ant bėgūnų, [joje yra] įstiklintas langas, prie sienos [yra] suolas. Išėjus iš to kambario arba kamaros, [yra] išvietė, kurios durys – taip pat ant bėgūnų. Grįžtant iš šios patalpos per priemenę, priešais [yra] kepykla, jos durys paprastos, plūkto molio krosnis, trys paprasti langai su langinėmis, dvejos girnos su visais būtiniausiais malimui skirtais rakandais ir akmeninė piesta. Išėjus iš tos kepyklos, [l. 478] priemenėje [yra] durys į kamarą, kur laikomi naminiai paukščiai: vištos ir žąsys.

Einant toliau ta pačia puse, už namelio [yra] virtuvėlė, durys į ją – paprastos, ant bėgūnų; [joje] – nedidelis židinys, padarytas sienas apdrėbus moliu; [virtuvėlė] dengta skiedromis. Paėjus toliau nuo tos virtuvėlės – namelis su gyvenamaisiais viršutiniu ir apatiniu [aukštais]; užlipus laiptais į prieškambarį, tuojau pat [yra] klėtis, į kurią [veda] durys ant vyrių, su velkėmis ir kabliu. Ten pat, einant toliau, prieš gerąjį

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

kambarį [yra] priemenė, į ją durys – paprastos, ant bėgūnų, o [einant] į patį kambarį – ant vyrių, su velkėmis ir kabliu; prie sienų – trys suolai, vienas didelis stalas, vienas suoliukas su atlošu, keturi įstiklinti langai ir žaliai glazūruotų koklių krosnis. To paties kambario kampe, priešais krosnį, [yra] kamara, arba šoninė, atitverta storlentėmis, į ją [veda] paprastos durelės ant bėgūnų. Išėjus vėl į priemenę, [yra] nusileidimas į apatinį [aukštą], kur vėl [yra] priemenė ir durys ant bėgūnų į kambarį irgi su velkėmis ir kabliu. Grįžtant iš to kambario į priemenę, iš karto šalia, [yra] prieklėtis grūdams laikyti, į kurį durys irgi ant bėgūnų, su velkėmis ir kabliu. Einant toliau [yra] paprastos durelės į daržą. Netoliese, toje pačioje pusėje, [yra] nedidelė arklidė, jos durys – paprastos, ant bėgūnų; joje – ėdžios su sietais arkliams, šalia – šiaudais dengta iš žabų pinta ratinė be vartų. Einant toliau ir praėjus kluono vartus [yra] svirnas, įeinant į jį [yra] durys ant vyrių, su velkėmis, kabliais ir su vidine spyna. Prieklėtyje, kurio durys taip pat ant vyrių, su velkėmis ir kabliais, grūdams supilti [yra] atitverti aruodai. Šalia to svirno, paeiliui [išsidėstę] dar trys storlentėmis atitverti svirnai, į kuriuos [veda] durys su velkėmis ir kabliais; [jie] taip pat [skirti] grūdams laikyti. Visi šie svirnai dengti šiaudais. [l. 479]. Aprašytų svirnų gale – sena šiaudais dengta arklidė, kurios durys paprastos, iš skiedrų, ant bėgūnų. Einant aplinkui palivarko kiemą, po dešine ranka [yra] nedidelė peludė, kurios durys – paprastos, padarytos iš lentelių. Netoli tos peludės [yra] dideli dvivėriai vartai į daržą, apkalti skiedromis, ant bėgūnų.

Paėjus toliau link jau aprašytų palivarko vartų, [yra] senas numas, į kurį [veda] dideli vartai, padaryti iš storlenčių, o iš galo išpjautas langas su staktomis. Prie to paties numo [yra] sena kepykla, kur per žiemą laikomi gyvuliai. Šis numas ir kepykla dengti šiaudais. Palivarko kiemo viduryje šalia prieklėčio yra žabais aptverta sūrinė. Į ją užlipama per prieklėtyje [esančius] laiptus; [prieklėčio] durys – ant bėgūnų, o durys į pačią sūrinę – ant vyrių, su velkėmis ir kabliais.

Nuo ten grįžtant prie aukščiau minėtų iš storlenčių padarytų kluono vartų, kurie yra ant bėgūnų, [yra] keturios daržinės, išsidėsčiusios viena prie kitos, nepertvertos; dviejų durys senos, o kitos dvi – nieko neturi. Visos šios daržinės dengtos šiaudais. Toliau einant, už jų [yra] dvivėriai vartai įvažiavimui iš lauko, padaryti iš dar naujų skiedrų. Tuojau prie šių vartų [yra] jauja, [kurios] durys [yra] geros, paprastos, padarytos iš skiedrų, ant bėgūnų; ši jauja pastatyta valakais išmatuotoje dvaro žemėje, tad, nenorint jos perkelti į naują vietą, [tą žemę dirbusiam] valstiečiui buvo duotas gabalas dvaro žemės kitoje vietoje.

Pabaigus pastatų aprašymą, [toliau] **matuojamos dvaro žemės arba laukai**:

Pirmiausia, likviduojant arimą, vietininko išlaikymui palikta tik [jo] dalis [l. 480], o kunigui klebonui priklausanti dešimtinė bus surenkama iš tam priskirtų bežemių valstiečių.

Du laukeliai, įsiterpę tarp kitų dvaro pievų: viename jų dabar [pasėti] žiemkenčiai, o kitame sodinamos daržovės; [išmatavus] susidaro 1 valakas, 7 margai ir 25 rykštės.

Trečias, dabar dirvonuojantis už dvaro sodo laukas, nors nelygia linija [einantis], [sudaro] 14 margų ir 10 1/2 rykštės.

Atskirai [yra] daržai: [vienas] – prie sodo, kitas – prie arklidės, neįskaičiuojant palivarke esančių, kurie taip pat [apsodinti] daržovėmis ir [apsėti] javais; [juos] išmatavus [susidaro] 4 margai.

Išmetus tarp tų laukų įsiterpusias dvaro pievas, [sudarančias] 11 margų su rykštėmis, užsėjimui lieka 1 1/2 valako.

Paskyrus šią ariamąją žemę dešimtinei surinkti, kunigui klebonui pareikalavus, į inventorių pažodžiui įrašėme mūsų revizorių paaiškinimą:

1639 metų *gegužės mėnesio trisdešimtą dieną, mes, generaliniai Žemaičių vyskupijos valdų revizoriai, skelbiame, kad atlikome generalinę reviziją – matavome šviesaus dauggalio ir Dieve maloningo jo malonybės pono kunigo iš Dievo malonės ir* ***apaštališkojo*** *sosto [paskyrimu] mūsų maloningojo pono Žemaitijos vyskupo Jurgio Tiškevičiaus[2] Pašvitinio valdos žemes. Jo paties malonybei pavedus ir pasiuntus, jo malonybė, iš Dievo malonės kunigas Teodoras Veliševskis, šiuo metu esantis Pašvitinio klebonas, kreipėsi [į revizorius], norėdamas būti tikras dėl dešimtinės [l. 481] gavimo, kuri jam visada priklausė nuo dvaro arimo ir buvo renkama kasmet, nes šis arimas, valdiniams paprašius, jo malonybės valia buvo likviduotas, o vietoje stacijos [nuo arimo] jau buvo mokama pinigais.*

Mes, matydami deramą reikalą, kartu su ponu seniūnu, tuo metu buvusiu Pašvitinio valdoje, nutarėme, kad vis dėlto iš šio [likviduoto] arimo dešimtinės [gavimui] ir vietininko išlaikymui reikia palikti visus tris laukelius, užimančius pusantro valako, o Laitiešinių–Padvarninkų kaimelį paskirti tiek to arimo, tiek daržų apdirbimui. Jo malonybę atitinkamai informavome, kiek tos dešimtinės susidarydavo kiekvienais metais, kad niekada daugiau, [o] priešingai – mažiau iš šio išskirto arimo atiduodavo. Kiekvienas vietininkas ir po to būsiantys pirmiausia dabartiniam jo malonybei kunigui klebonui bei po jo būsiantiems [privalo] atiduoti iš lauko pėdais: rugių – už dvidešimt tris, miežių – už devynias, kviečių – už tris kapas; [tai atiduoti turi] gerais ryšuliais, kaip priimta ir tinkamai, [taip pat] tų pačių grūdų šiaudus, vieną statinę iškultų žirnių [ir] vieną statinę iškultų grikių.

Arimo bakalaurui, o ne jo malonybės stacijai, pagal nuostatus iš šio dvaro turi priklausyti: kasmet keturios statinės iškultų rugių, viena statinė miežių, viena statinė grikių ir vieną paltis lašinių. Atsižvelgus į nuostatus, likusi šio arimo [derliaus] dalis priklauso ponui seniūnui. Vis dėlto, jeigu seniūnui pagal nuostatus [paskirtos dalies] neužtektų, tada bakalaurui galima atiduoti rugius iš jo malonybei [surinktos] stacijos. Be to, už pusvalakį laisvos žemės, esančios miesto lauke, ponas seniūnas turi kasmet grynais pinigais iš jo malonybės gautų činšinių pajamų mokėti tam bakalaurui po keturias lietuviškas kapas.

Jo malonybei kunigui klebonui jau seniai buvo leista gauti pajamas iš Gaubių bajorų – po aštuonias kapas, todėl dvarui tarnauja dvi jurzdikos, o činšą moka kitam. Pačiam

[2] *Jurgis Tiškevičius Žemaitijos vyskupu buvo paskirtas 1633 m. ir juo išbuvo iki 1649 m., kuomet buvo paskirtas Vilniaus vyskupu. Mirė 1656 m. Karaliaučiuje, palaidotas Žemaičių Kalvarijoje.*

jo malonybei kunigui klebonui leidus, tą aštuonių kapų mokestį panaikinome, bajorus su viskuo [l. 482] prijungėme prie Pašvitinio dvaro, o [už] tas panaikintas aštuonias kapas [klebonui] perleidome pusvalakį žemės miesto lauke, kurį kaip sėdimąjį laikė jo malonybės kunigo klebono miestelėnas bei iki šiol už jį mokėjo mokesčius ir atliko prievoles dvarui. Tam pačiam jo malonybei kunigui klebonui pridėjome rėžį, tai yra trečdalį valako, iš dvaro žemės – už tas aštuonias kapas, surenkamas iš bajorų, panaikindami jas amžinai, o žemę palikdami jo malonybės kunigo klebono nuosavybei. [Taip pat] primename, kad jo malonybė kunigas klebonas Gaubiuose, tarp jo malonybės bajorams [priklausančių] trijų valakų, nuo seno turi jam priklausantį ketvirtą valaką, apgyvendintą valdiniais. Taip pat visi iki šiol be mokesčio naudojosi prie šių valakų esančiu užusieniu, kuris padalytas į keturias dalis – valakui po dalį, kurį dabar išmatavus (kadangi valakas buvo padalytas bajorams į tris dalis) nustatėme, jog nuo kiekvienos dalies [jie] kasmet į jo malonybės iždą turi mokėti po pustrečios kapos – [iš viso] pusaštuntos kapos lietuviškų grašių. O ketvirta [užusienio] dalis atiteko jo malonybės Pašvitinio kunigo klebono valdinių valakui, nuo jos taip pat [paskirtas] pustrečios kapos mokestis iš šių valdinių jo malonybei, [kuris kartu] su kitomis prievolėmis priklauso nuo jų sėdimojo valako bei užusienio dalies ir turi būti mokamas.

Visa tai, jo malonybei dabartiniam Pašvitinio klebonui kunigui pareikalavus, šiuo mūsų raštu paaiškinome, o didžiausiam tikrumui užantspaudavome ir pasirašėme. [Surašyta] Pašvitinyje, aukščiau minėtais metais, mėnesį ir dieną.

Grįžtame vėl prie dvaro žemių.

Atskirai, be aukščiau aprašytų, [yra] pievos, įsiterpusios tarp laukų, [o] trečiajame lauke, kuris dirvonuoja, [jos] susieina dviejose vietose; [išmatavus] ir suskaičiavus susidaro 28 margai ir 12 rykščių.

Atskirai, prie dvaro miškelio, taip pat [yra] pievos, pakraščiuose apaugusios krūmais, kurios paliko neišmatuotos; [iš jų prišienaujama] 30 vežimų.

Trečioje vietoje [yra] taip pat dvarui [priklausantis] šienaujamas užusienis, prie miestelio apaugęs krūmais; išmatavus [susidaro] 22 margai ir 19 rykščių.

[l. 483] **Ketvirtoje vietoje** [yra] dvaro pievos tuščiuose Rabikių valakuose, [kurios] yra aprašytos prie kaimo; jas praeitais metais nusišienavo valsčius ir į jo malonybės iždą sumokėjo 40 kapų, nors tas šienas iki šiol liko nesuvežtas dėl atokios vietovės.

Prie dvaro taip pat [yra] miškeliai.

Pirmas už dvaro laukų ir pievų [esantis] beržynas, [kuriame yra] drebulių ir kitokių medžių; išmatavus [susidaro] 1 valakas, 11 margų ir 20 1/2 rykščių.

Antras dvarui [priklausantis] miškelis – prie Tubinių kaimo esantis pasenęs alksnynas; išmatavus [susidaro] 25 margai ir 16 1/2 rykštės.

Atskirai [yra] dvaro lauko žemės, kurias, pagal jo malonybės duotą sutartį, likvidavę arimą, miestelėnai ir valsčius suskirstė į sklypus, todėl, atliekant reviziją, šita sutartis pirmiausia [buvo] padėta ir [čia] **pažodžiui taip įrašyta**:

***Jurgis Tiškevičius**, iš Dievo malonės ir apaštališkojo sosto [paskyrimu] Žemaitijos vyskupas, **pranešame** ir šiuo raštu skelbiame, kad dėl mūsų valdinių – miestelėnų ir viso valsčiaus, priklausančio Pašvitinio dvarui, dažnų atvykimų ir prašymų, dėl [valdinių] patiriamų didelių sunkumų apdirbant dvaro žemę ir jų pačių bei tenykščio vietininko pateikto nevienkartinio prašymo panaikinti jų sunkų darbą dvare, minėtą dvaro arimą, kurį jie nuo seno dvarui apdirbdavo, panaikinome ir juos atleidome nuo visų prievolinių darbų, pakeitę juos į tam tikrą visų geranoriškai mums ir mūsų įpėdiniams mokamą duoklę. Jokio [l. 484] smurto ir prievartos nedarydami, o patenkindami jų prašymą ir matydami, kad dėl to nebus skriaudos mūsų iždui, panaikinę dvaro arimą, visą minėtą dvaro žemę leidome suskirstyti į valakus ir pasidalyti, palikdami jiems tai, ką jie geranoriškai kiekvienais metais [dirbdavo] mūsų kluone, tvartuose ir atlikdavo [kitus] prievolinius darbus. Nuo kiekvieno, tiek nuo sėdimojo, tiek nuo priimtinio, valako jie [turės atiduoti] po dešimt lietuviškų kapų, po vieną statinę avižų, po vieną žąsį, po dvi vištas ir po dešimt kiaušinių. Mums atvažiavus, kiekvienais metais taip pat turės atiduoti staciją – nuo keturių valakų supilti vieną statinę rugių, vieną statinę miežių, o be to, nuo dvidešimties valakų turės atiduoti statinę kviečių, statinę žirnių, vieną telyčią, vieną peniukšlį ir vieną dubenį sviesto. Ši stacija, nors mums ir nesant dvare, visada turės būti paimta kiekvienais metais; taip pat nuo valako [reikės atiduoti] po vieną statinę avižų. [Jie] yra atleisti nuo visų kitų darbų ir činšo [mokėjimo], tik [prieš] mums atvažiuojant ir apsigyvenant visada turės nušienauti dvaro pievas ir su mūsų arkliais suvežti šieną. Dvaro sargybą turės atlikti tik mums esant – susitarus nuo sėdimųjų valakų, o mums nesant, kad vietininkui visada būtų [einama] sargyba dvare, visas valsčius kasmet turi samdyti sargą ir kartą per metus nuo kiekvieno valako siųsti pastotę į Alsėdžius – mūsų valdą, arba į Rygą, su kuo bus liepta. Ganyklose esantys skersiniai valakai, kuriuos vadina tuščiais, yra aprašyti inventoriuje prie kiekvieno kaimo, už kuriuos ir dabar kaimas turi mokėti po dvi kapas. Tą duoklę reikės atiduoti rudenį, per šv. Martyną[3]; grūdus dabartiniam ir būsiančiam vietininkui reikės atiduoti ne kitokiu saiku, o tik Vilniaus statinėmis – [ši] derliaus dalis [yra] skirta vietininko stalui. Atiduodant [l. 485] činšą, jis neturi būti didesnis kaip trys lenkiški grašiai nuo valako, todėl daugiau paimti ir [taip] apsunkinti nebus galima. Kaip miestelėnai, taip [ir] visas Pašvitinio valsčius neturės atlikti jokios kitos prievolės [ar] mokėti didesnių mokesčių, išskyrus Laitiešinių–Padvarninkų kaimelio [valdinius], kurie [yra] paskirti vietininko arimui apdirbti ir kiekvienais metais privalės jį apsėti ne daugiau kaip dešimčia statinių rugių bei laukeliuose [pasodinti] daržovių; išskyrus bajorus, kurie jau seniai atlieka mūsų prievoles, palikti činšo mokėjimą, tai [pažymint]*

[3] *T. y. – lapkričio 11 d.*

inventoriuje. Šis inventorius, mums pranešus mūsų tarnui ir revizoriui, kurie buvo pasiųsti išmatuoti [žemes], turi būti galutinai aprašytas ir parengtas. Jeigu būtų paskirti mokesčiai, kurie priklausytų jo malonybei karaliui ir Respublikos iždui, pagal seną paprotį, [remiantis] inventoriumi, jie turi būti imami nuo sėdimųjų valakų, išskyrus priimtinius valakus, nuo kurių mokesčiai neturi būti imami. O šiais 1637 metais dvaro arimas dar turi būti apsėtas rugiais ir nuimtas. Ateinančiais 1638 metais dvaro [arimas] nebeturi būti apsėtas. Tačiau anie aukščiau minėti mūsų valdiniai šias žemes turi apsėti, nes ta visa duoklė pagal nuostatus prasideda pirmaisiais metais, ir, jei Dievas duos, ateinančiais 1639 [metais] per šv. Martyną bus surenkama, ir po to metai iš metų visada taip turi tęstis visą laiką. Visa tai šiuo mūsų raštu, jiems paprašius, paaiškiname; pažadame ir užtikriname dabar ir visada saugoti mūsų susitarimą, amžinai atminti šią teisę ir jokiame reikale neviršyti to, kas aukščiau paminėta.

Aukščiau minėtų mūsų valdinių – miestelėnų ir viso Pašvitinio valsčiaus didžiausiam tikrumui [davėme] šį raštą su mūsų parašu, kurio didesniam tikrumui liepėme ir antspaudą prispausti. Rašyta Pašvitinyje 1636 metais gruodžio mėnesio 27 dieną.

Žemaitijos vyskupas Jurgis [Tiškevičius] antspaudo vieta.
savo ranka.

[l. 486] Įrašius šią sutartį, [toliau] pateikiamas dvaro žemių, suskirstytų pagal mokėjimą, išmatavimas. [Jos] su mokesčiais ir prievolėmis yra taip surašytos**:**

Žemės plotas, kurio vienas šonas yra 40 virvių, kitas [jo] šonas [eina] nelygiu kraštu – vienas tarpsnis yra 12 virvių ir 9 rykštės, kitas – 5 virvės, o trečias – 17 virvių ir 6 rykštės, penktas – 12 virvių ir 5 1/2 rykštės [ilgio]. [Jo] skersmuo viename gale yra 15 virvių, o kitame – 15 virvių ir 8 rykštės. Išmatavus per [šio ploto] vidurį nuo kampo[4], kuris yra 5 virvių ir 3 rykščių [ilgio], o [prie to] pridėjus skersmenį, neskaičiuojant ilgio, sudėjus susidaro ne daugiau kaip 8 valakai ir 9 margai [žemės]. Atsižvelgus į anksčiau aprašytą šio ploto kampuotą ribą bei prieš tai buvusį žemių padalijimą ir suskirstymą, susidaro 9 valakai ir 19 margų. Išskaičiavus šiuos margus ir atėmus juos iš [tų] 9 1/3 valakų (kas kiek paėmė), [atitinkamai] ir turi mokėti.

Kunigas klebonas iš Peluodžių [kaimo] Jono Kolco paėmė 1/3 valako; [ši žemė] atleista nuo mokesčių.

1. Antanas Petrulaitis moka už 1/3 valako.

Savo valdiniams kunigas klebonas paėmė 1/3 valako, moka [mokesčius].

2. 1 valaką turi kunigas klebonas, moka [mokesčius].

3. Bakalauras su kalviu ir Šilaičiu iš miestelio [turi] 1 valaką, moka [mokesčius].

[l. 487] 4. Urbonas Stasiulaitis su Žoteliu ir Padvaiskiu [turi] 1 valaką, moka [mokesčius].

5. Jatulis ir Jokūbas Tomilaičiai su Martynu Petrulaičiu [turi] 1/3 valako, moka [mokesčius].

[4] *Greičiausiai čia raštininkas aprašo ketvirtą nelygios žemės ploto sienos kampą.*

Valiulis ir Kristupas Tomilaičiai su Simonu Jonaičiu ir Andriumi Lapalaičiu [turi] 1/3 valako, moka [mokesčius].

Valiulis Venclovaitis, Augustinas Dekučinis su Stasiuliu Mikaičiu ir Augiu Povilaičiu iš Peluodžių [turi] 1/3 valako, moka [mokesčius].

6. Jonas Kielius iš miestelio [turi] 1 valaką, moka [mokesčius].

Povilas Benaitis ir Baniulis Povilaitis su Valiuliu Martynaičiu iš Peluodžių [turi] 1/3 valako, moka [mokesčius].

7. Jurgis Mineikutis ir Mi[siu]s Deškaitis su Grigaliumi Jasaičiu iš Peluodžių [turi] 1/3 valako, moka [mokesčius].

Adomas Baranaitis ir Petras Rubsaitis – bežemiai, taip pat [gavo] 1/3 valako, moka [mokesčius].

8. Jokūbas Martynaitis iš Bučiūnų [turi] 1/3 valako, moka [mokesčius].

Grigas Gaustaitis [ir] Andrius Balčiūnas iš Tubinių [turi] 1/3 valako, moka [mokesčius].

Martynas Laurynaitis su Andriumi Laurynaičiu iš Tubinių [turi] 1/3 valako, moka [mokesčius].

9. Visas Bučiūnų kaimas [turi] taip pat 1/3 valako, moka [mokesčius].

Augus Čepulaitis su Jurgeliu Lauženčiu iš Tubinių [turi] 1/3 valako.

Pagal turimą [žemę] susidaro 9 1/3 valako. Išskyrus kunigui klebonui atiduotą 1/3 valako, [l. 488] [kiti] nuo tų 9 valakų jo malonybės iždui moka činšą po 10 kapų – susidaro 90 kapų suma. Nuo likusių 9 margų, kadangi [jie] atskiro žemės vieneto nesudaro, turi būti mokama ne daugiau, [negu priklauso].

Šių valakų galuose [yra] užusienis, vadinamas Peluodžiais, kurį sudaro 1 valakas, 4 margai ir 29 1/2 rykštės. Juo naudojasi valsčiaus vaitas Petras Katinaitis, kuris, neatlikdamas jokių kitų prievolių, kasmet turi mokėti 11 kapų, 39 grašius ir 6 pinigėlius.

Prie miestelio, prie dvaro pievų, taip pat [yra] užusienis su alksnynu bei pievomis, kurio dalis ariama. Išmatavus [šį užusienį], susidaro 10 margų ir 14 rykščių. Juo naudojasi tas pats valsčiaus vaitas, mokėdamas 3 kapas ir 20 grašių.

Užusienėlis, esantis prie dvaro miškų, taip pat paverstas [dirbama žeme]. Juo naudojasi tik Bačgalių kaimas, už 10 margų mokėdamas 3 kapas ir 20 grašių.

Dvaro žemei, nuo kurios atliekama stacija, dėl [taikomos] lengvatos činšas niekada neturi būti [nei per] didelis, [nei] nepilnai [atiduotas].

Suskaičiavus surinktus pinigus, susidaro 108 kapos, 19 grašių ir 6 pinigėliai.

[l. 489] Pašvitinio miestelis

Važiuojant nuo dvaro, kairėje pusėje [yra] pirmoji namų eilė:

Petras Stasiulaitis už priimtą tuščią sklypą, [kurį] išmatavus [susidaro] 5 1/2 rykštės, moka 5 grašius ir 5 pinigėlius;

Urbonas Judekaitis už sklypą [su] namu, [kurį] išmatavus [susidaro] 12 1/2 rykštės, moka 12 grašių ir 5 pinigėlius;

Mykolas Melvidaitis su Kaziuliu už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 13 rykščių, moka 13 grašių;

Jonas Lukoševičius už sklypą [su] namu, [kurį] išmatavus [susidaro] 25 1/2 rykštės, moka 25 grašius ir 5 pinigėlius;

© VšĮ „Versmės“ leidykla, Lietuvos lokaliniai tyrimai, ISSN 2029-0799

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

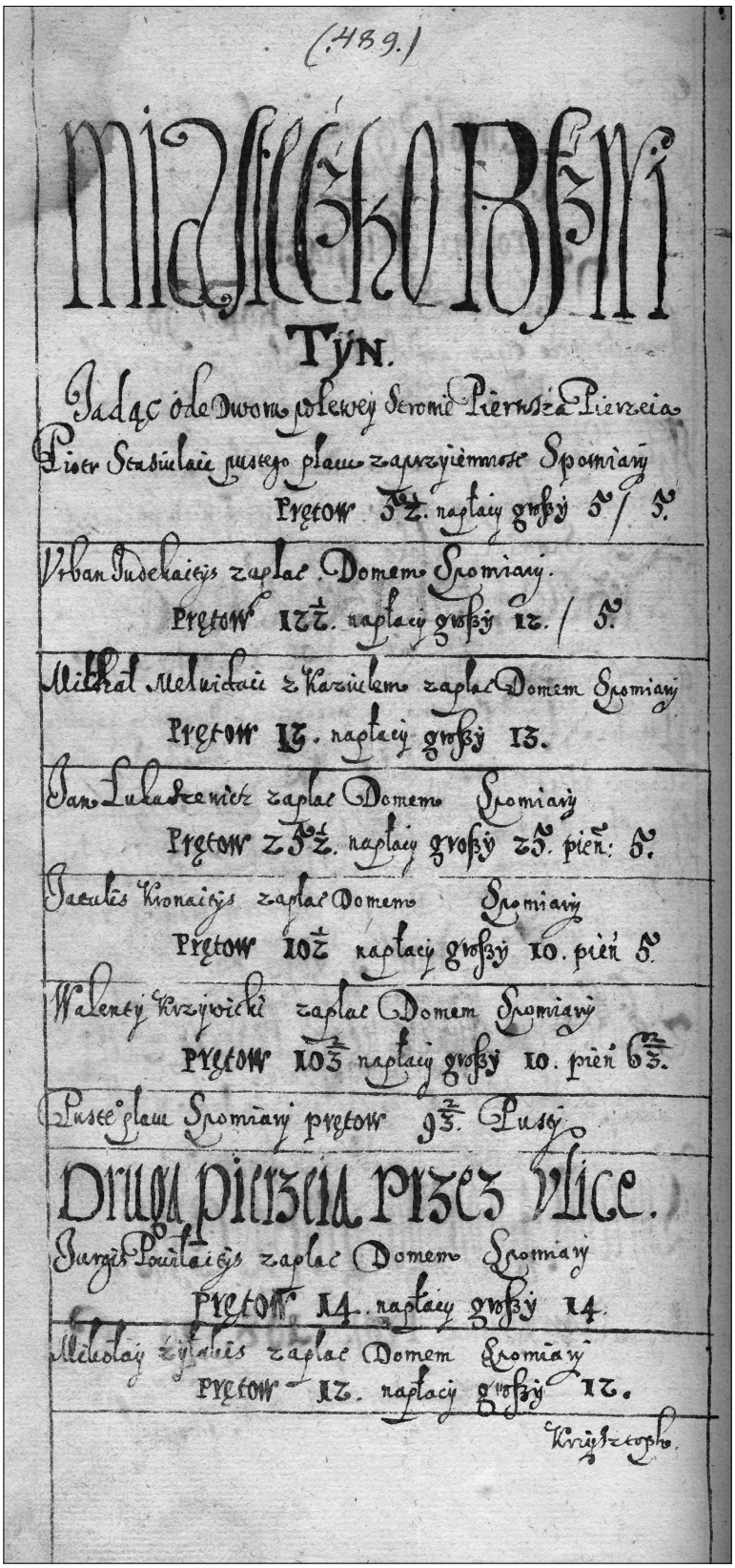

(489.)

MIASTECKO RZESZY

Tyn.

Jadąc ode Dworu Folewey Stroną Pierwszą Pierzeią Pisey Strasulaci pusteyo placu zapuszczonego Sporniany Prętow 5½. naplacy groszy 5/ 5.

Vrban Judelaitys zaplac Domem Sporniany. Prętow 12½. naplacy groszy 12. / 5.

Michał Meluicłaci z Kaziulem zaplac Domem Sporniany Prętow 13. naplacy groszy 13.

Jan Luladzenicz zaplac Domem Sporniany Prętow 25½. naplacy groszy 25. pien: 5.

Jacułis Kionaitys zaplac Domem Sporniany Prętow 10½ naplacy groszy 10. pień 5.

Walenty Krzyżowicki zaplac Domem Sporniany Prętow 10⅓ naplacy groszy 10. pień 6⅔.

Pustee placu Sporniany prętow 9⅔. Pusty.

Druga pierzeia przez vlice.

Jurgis Pauilaitys zaplac Domem Sporniany Prętow 14. naplacy groszy 14.

Mieloiay Zyłaitis zaplac Domem Sporniany Prętow 12. naplacy groszy 12.

Kriżtzopho.

Pašvitinio valdos inventoriaus miestelio aprašymo titulinis lapas

Jatulis Kronaitis už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 10 1/2 rykštės, moka 10 grašių ir 5 piniginėlius;

Valentas Kšivickis už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 10 2/3 rykštės, moka 10 grašių ir 6 2/3 piniginėlių;

Sklypas, [kurį] [sudaro] 9 2/3 rykštės – tuščias.

Antroji namų eilė, [einant] gatve:

Jurgis Povilaitis už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 14 rykščių, moka 14 grašių;

Mikalojus Žilakis už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 12 rykščių, moka 12 grašių;

[l. 490] Kristupas Jonaitis su Kazyraičiu už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 12 1/2 rykštės, moka 12 grašių ir 5 piniginėlius;

Mikalojus Rotas už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 7 3/4 rykštės, moka 7 grašius ir 2 1/2 piniginėlio;

Jonas Jasaitis už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 7 1/4 rykštės, moka 7 grašius ir 2 1/2 piniginėlio;

Tomas Andrejūnas už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 8 1/4 rykštės, moka 8 grašius ir 2 1/2 piniginėlio.

Trečioji namų eilė prie kelio į Joniškį, už bažnyčios:

Matulis, priklausantis kunigui klebonui, už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 11 3/4 rykštės, dvaro prievolių neatlieka;

Tuščias bakalauro sklypas, [kurį] naudoja kunigas klebonas; [jį išmatavus susidaro] 7 ir 1/8 rykštės, [nuo mokesčių] atleistas;

Valerijonas Klečkovskis už sklypą su namu, [kurį] [sudaro] 12 3/4 rykštės, [gautą] pagal jo malonybės raštą, [nuo mokesčių] atleistas.

Ketvirtoji namų eilė, [einant] nuo bažnyčios link dvaro:

Lukošius Jodkaitis už sklypą [su] namu, [kurį] [sudaro] 4 3/4 rykštės, moka 4 grašius ir 7 1/2 piniginėlių;

Jonas Andrejūnas už pusę sklypo [su] namu, [kurį] [sudaro] 6 1/2 rykštės, moka 6 grašius ir 5 piniginėlius;

Vaitiekus Daukonis už pusę sklypo [su] namu, [kurį] [sudaro] 5 1/6 rykštės, moka 5 grašius ir 1 2/3 piniginėlių;

[l. 491] Špitolė už pusę sklypo, [kurį] [sudaro] 4 rykštės, atleista [nuo mokesčių].

Suskaičiavus visus išmatuotus sklypus, [taip pat] atleistus [nuo mokesčių] ir tuščius, susidaro 6 margai ir 21 1/8 rykštės [žemės], **o surinktų mokesčių – 2 kapos, 35 grašiai ir 8 1/3 piniginėlių.** Miestelėnai, [turintys] dešimt karčemų, moka po 30 grašių, [taigi] kiekvienais metais [iš jų] gaunamos **5 lietuviškos kapos**.

Miestelio margai, dar vadinami miško, [surašyti] pagal turimą [žemę] ir mokėjimą, be ganyklų:

Jonas Lukoševičius turi 4 margus, moka 16 grašių;

Jonas Jasaitis Padvaiskis turi 2 margus, moka 8 grašius;

Jurgis Povilaitis turi 4 margus, moka 16 grašių;

Valentas Kšivickis turi 1 margą, moka 4 grašius;

Vaitiekus Daukonis turi 1 margą, moka 4 grašius;

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

Tomas Andrejūnas turi 1 margą, moka 4 grašius;
Urbonas Stasiulaitis turi 1 margą, moka 4 grašius;
Mikalojus Staniulaitis turi 1 margą, moka 4 grašius;
Mikalojus Žilakis turi 1 margą, moka 4 grašius;
Matulis Povilaitis turi 1 margą, moka 4 grašius;
[l. 492] Mykolas Milvidaitis turi 1 margą, moka 4 grašius;
Kazimieras Milvidaitis su Krisčiumi Jonaičiu turi 1 margą, moka 4 grašius;
Lukošius Jackonis turi 1 margą, moka 4 grašius;
Jonas Lukoševičius iki Kazaičio pilnametystės [valdo] 1 margą, moka 4 grašius.
Susidaro 21 margas [žemės], **o surinkus mokesčius – 1 kapos ir 24 grašių suma**.

Išmatavus šį margais suskirstytą plotą, kurio [pirmoji] siena, [einanti] palei dvaro užusienį, [yra] 17 virvių ir 7 rykščių [ilgio], [antroji siena] palei kunigo klebono kūdrą – 1 virvės [ilgio], trečioji siena (palei kunigo klebono žemes) – 4 virvių ir 7 rykščių [ilgio], ketvirtoji siena (palei Švitinio upelį) [yra] 14 virvių [ilgio], o išmatavus visą žemę, susidaro 28 margai. Taigi atsirado septyniais margais daugiau, tačiau dėl [žemės] prastumo, mokant aukščiau surašytus mokesčius, niekas nepanoro jų [paimti].

Laukų margai, [esantys] kitoje vietoje, taip pat [surašyti] pagal turimą [žemę]:
Jonas Lukoševičius turi 3 margus, moka 12 grašių;
Lukošius Jodkaitis turi 1 margą, moka 4 grašius;
[l. 493] Matulis Povilaitis turi 1/2 margo, moka 2 grašius;
Mikalojus Žilakis turi 1/2 margo, moka 2 grašius;
Jonas Jasaitis Padvaiskis turi 1 margą, moka 4 grašius;
Vaitiekus Daukonis turi 1 margą, moka 4 grašius;
Lukošius Jodkaitis ir Jasiulis Andrejūnas turi 1 margą, moka 4 grašius;
Matulis Povilaitis turi naujai paėmęs 1/2 margo, moka 2 grašius;
Mikalojus Žilaitis turi naujai paėmęs 1/2 margo, moka 2 grašius;
Urbonas Stasiulaitis turi naujai paėmęs 1 margą, moka 4 grašius;
Kazimieras Milvidaitis ir Krisčius Jonaitis turi naujai paėmę 1 margą, moka 4 grašius;
Jonas Lukoševičius iki Kazaičio pilnametystės [valdo] 1 margą, moka 4 grašius;
Mikalojus Rota [turi] 1 margą, moka 4 grašius.

Susidaro 13 margų [žemės], o iš jų surinkus mokesčius, kiekvienais metais gaunami 52 lietuviški grašiai. Išmatavus visą šių margų plotą be ganyklų, susidarė ne daugiau kaip 6 margai ir 20 rykščių; taigi 6 margais ir 10 rykščių daugiau. Dėl šių priežasčių, [taip pat] atsižvelgus į žemės prastumą, mokestis už šiuos margus buvo sumažintas taip pat kaip ir [už] miško [margus], už kuriuos kasmet reikės mokėti po keturis grašius. Atskirai nuo tų margų [yra] ganyklos, [išsidėstę] aplink miestelį, [kurių] iš viso susidaro 28 margai ir 11 rykščių. Šias ganyklas dėl jų menkumo, taip pat atsižvelgiant ir į kitus sunkumus, leidome naudoti visam miesteliui be mokesčių ir jokių prievolių.

[l. 494] **Senieji miestelio valakai**, surašyti taip pat pagal turimą [žemę]:
1. Urbonas Jadeikaitis [turi] 3/4 sėdimojo valako;
Tas pats Jadeikaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
2. Krisčius Jonaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Kazimieras Milvidaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;

Mykolas Milvidaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako, [kurį] šiais 1639 metais perleido savo brolėnams;

3. Tas pats Mykolas Milvidaitis su savo broliu Kasparu [turi] 1 sėdimąjį valaką;

4. Valerijonas Klečkovskis, bakalauras, [turi] 1/2 sėdimojo valako, dėl bažnytinių patarnavimų [nuo mokesčių] atleistas;

Vaitiekus Daukonis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

Tas pats su Padvaiskiu [turi] 1/4 priimtinio valako;

5. Matulis Povilaitis, kunigo klebono valdinys – jam paskirtas 1/2 valako rėžis dvaro lauke vietoje panaikinto aštuonių kapų mokesčio Gaubių [kaimo] bajorams – nuo dvaro prievolių atleistas, [mokesčius] moka kunigui klebonui;

6. Mikalojus Žilakis [turi] 1/2 sėdimojo valako;

Kazimieras Kailaitis iš Jono Lukoševičiaus [perėmė] 1/4 valako;

Jokūbas Plekaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;

Mikalojus Stasiulaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

Jurgis Povilaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

7. Tas pats Povilaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;

Valentas Kšivickis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

Jonas Lukoševičius [turi] 1/4 sėdimojo valako;

8. Tas pats Lukoševičius [turi] 3/4 sėdimojo valako;

Jatulis Kronaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

[l. 495] 9. Jonas Jasaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

Tomas Andrejūnas [turi] 1/4 sėdimojo valako;

Lukošius Jockaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

Jasiulis Andrejūnas [turi] 1/4 sėdimojo valako.

Pagal turimą [žemę] susidaro 9 valakai, iš kurių bakalaurui ir kunigui klebonui, kuriam [Matulis Povilaitis] ir mokestį moka nuo turimos žemės, [priklauso] 1 valakas, o dvarui už staciją moka nuo 8 valakų – susidaro 80 kapų. Tačiau išmatavus šiuos valakus su priedais dviejose vietose, susidaro ne daugiau kaip 5 valakai, 17 margų ir 13 1/4 rykštės, taigi 3 valakais, 12 margų, 16 3/4 rykštės ir 1/8 rykštelės [žemės] [yra] daugiau. Dėl šių priežasčių buvo paliktas senasis mokestis, todėl stacijos nuo dvaro žemių [jie] neprivalo duoti, o tik nuo tų 8 valakų; stacija turi būti imama pagal susitarimą.

Miestelio užusienis, [esantis] šalia Povilo Gaubio užusienio, yra 18 margų ir 22 1/3 rykštės. Dėl nepilnų valakų palikome senąjį mokestį, kasmet mokant po 2 kapas ir 15 lietuviškų grašių. Ten pat [yra] užusienis, kurio dvi dalys priklauso Povilui Gaubiui, o trečioji – Jonui Lukoševičiui; [jį] išmatavus susidaro 6 margai, [už jį] kasmet reikia mokėti 48 grašius.

Suskaičiavus visus Pašvitinio miestelio mokesčius, be dvaro žemių, susidaro 92 kapos, 54 grašiai ir 8 1/3 pinigėlių, be to, visam miesteliui atlikti staciją [priskirti] tik aštuoni valakai.

[l. 496] Pašvitinio valsčius, nuo senų senovės vadinamas Medininkų, kaimais [surašytas] pagal turimą žemę.

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

Peluodžių kaimas

1. 1/2 skersinio valako, [kuriuo] naudojasi visas kaimas – [už jį] moka 1 kapą;
1/2 tuščio valako prastos žemės, kurią dabar, 1640 metais, paėmė visas kaimas – [už ją] moka 1 kapą;
2. Janulis Kukis [turi] 1 sėdimąjį valaką;
3. Urbonas Daškažentis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Misčius Daškaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
4. Valiulis Venclovaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Baltramiejus Venclovaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Brazys Urbonaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
5. Grigas Gažaitis [turi] 1 sėdimąjį valaką;
6. Andrius Povilaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Mikalojus Pilčiūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;
7. Jurgis Povilaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Stasiulis Mikaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
[l. 497] Valiulis Martynaitis [turi] 2/3 sėdimojo valako;
Motiejus Ščepalaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
9. Baniulis Povilaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Staniulis Daugilaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Augustinas Daugilaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
10. Morkus Jurgaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Janulis Kulius [turi] 1/2 priimtinio valako;
11. Simas Biržietis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Valiulis Venclovaitis [turi] 1/3 priimtinio valako;
Stasiulis Mikaitis [turi] 1/6 priimtinio valako;
12. Tas pats Mikaitis [turi] 1/6 priimtinio valako;
Jokūbas Jurgaitis, suolininkas, [turi] 1/3 priimtinio valako;
Čepas Misiūnis [turi] 1/6 priimtinio valako;
Mikalojus Krisčiūnas [turi] 1/3 priimtinio valako;
13. Baniulis Povilaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Povilas Markūnas [turi] 1/4 priimtinio valako;
Jonas Ambrozaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
14. Jonas Baronaitis priėmė 1/3 valako su daržu iš Tubinių Grigo Augustinaičio.
1/3 prastos žemės tuščio valako;
Jonas Plekaitis, klebono valdinys, [turi] 1/3 priimtinio valako;
15. Vaitiekus Nemaniūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Krisčius Žemaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
16. Valiulis Žemaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Baltramiejus Venclovaitis [turi] 1/6 sėdimojo valako;
Petras Mikitaitis [turi] 1/3 priimtinio valako;
17. Antanas Petrikaitis [turi] 1/2 priimtinio valako;
Povilas Markūnas [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Jurgis Maneikutis [turi] 1/6 sėdimojo valako;
[l. 498] 18. Tas pats Maneikutis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Antanas Petrulaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;

© *VšĮ „Versmės“ leidykla, Lietuvos lokaliniai tyrimai, ISSN 2029-0799*

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

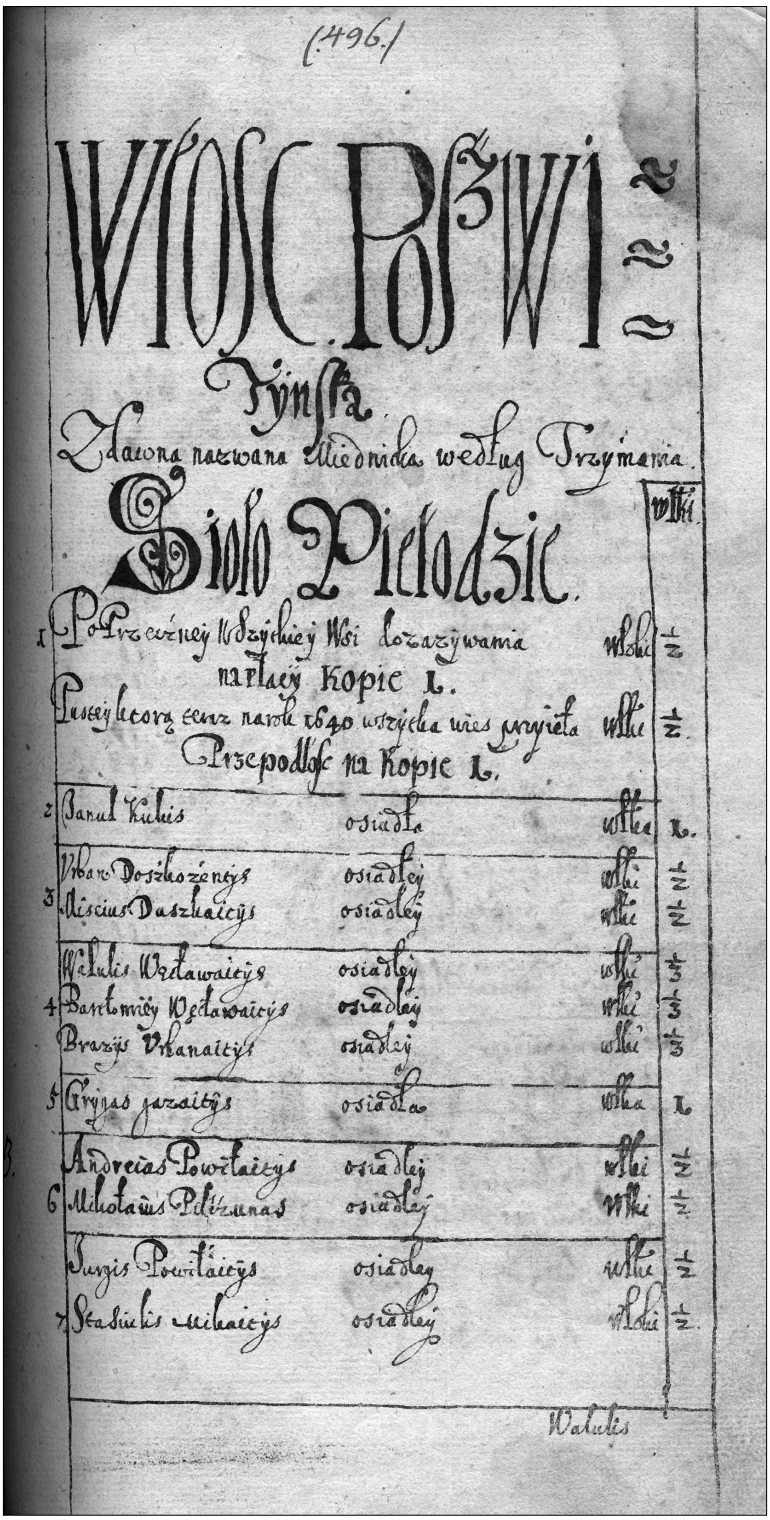
(496)

WIOSC POSWI

Tynska.

Zdawna nazwana Miedniki według Trzymania.

Sioło Pielodzie.

			włoki	
1	Po Przeźnéj Wszychiey Wśi dozazywania		włoki	½
	narłacy Kopie 1.			
	Pusey Letorą ecuz narok 1640 wszycka wies zgrzeła		włoki	½
	Przepodloc na Kopie 1.			
2	Paul Kulis	osiadła	włoka	1.
	Vban Doszkoźenys	osiadley	włoki	½
3	Miscius Daszkaicys	osiadley	włoki	½
	Wakulis Wedawaicys	osiadley	włoki	⅓
4	Bartomiey Wedawaicys	osiadley	włoki	⅓
	Brazys Vbanaitys	osiadley	włoki	⅓
5	Grygas gazaitys	osiadła	włoka	1.
	Andreias Powtaicys	osiadley	włoki	½
6	Mikołaius Pilżunas	osiadley	włoki	½
	Jurgis Powtaicys	osiadley	włoki	½
7	Stasiukis Michaicys	osiadley	włoki	½

Wakulis

Pašvitinio valdos inventoriaus Peluodžių kaimo aprašymo titulinis lapas

19. Jokūbas Jurgaitis, suolininkas, [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Janutis Balčiūnas [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Simas Jonuitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
20. Jokūbas Tamulaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Jatulis Tamulaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
21. Martynas Kaušniukas [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Simas Jonaitis ir Jonutas Balčiūnas [turi] 1/2 priimtinio valako;
22. Staniulis Lapelaitis [turi] 1/2 priimtinio valako;
Simas Jonaitis [turi] 1/3 priimtinio valako;
Janutis Balčiūnas, neturtingas, [turi] 1/6 priimtinio valako;
23. Antanas Petrulaitis, [apie jį] n[ežinoma], [turi] 1/2 valako;
Jokūbas Jurgaitis [turi] 1/3 priimtinio valako;
Mikalojus Mikčiūnas [turi] 1/6 priimtinio valako;
24. Andrius Povilaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Povilas Gaubys [turi] 1/4 priimtinio valako;
1/2 skersinio valako naudojasi visas kaimas, [už jį] moka 1 kapą.
Pagal turimą [žemę] susidaro 24 valakai, iš kurių:
1 skersinis valakas priklauso visam kaimui, [už jį] moka 2 kapas;
1/2 laisvo prastos žemės valako, paimto 1640 metams, [už jį] moka 1 kapą;
[l. 499] 1/3 tuščio prastos žemės dirvonuojančio valako;
Suolininkui [priklauso] 1 valakas; be stacijos [davimo], [už jį] moka 10 kapų;
Karališkojo Šiaulių valsčiaus valstiečiui [priklauso] 1/3 valako; be stacijos [davimo], už jį moka 3 kapas ir 20 grašių.

Duodant staciją nuo sėdimojo ir priimtinio [valako] po 10 kapų, iš 20 valakų, 2/3 margo ir 1/6 rykštės [žemės] susidaro 208 kapų ir 20 grašių [suma].

Išmatavus visą žemę, susidarė ne daugiau kaip 21 valakas, 27 margai ir 6 rykštės [žemės], nes užusieniuose yra nepilni valakai, esantys šalia [išmatuotų], kurie yra išdalinti. Dviem užusieniais naudojasi visas kaimas, [juos] išmatavus susidarė 2 valakai ir 12 margų, o kitas užusienis, esantis valakų gale, [sudaro] 1 valaką, 18 margų ir 22 3/4 rykštės [žemės].

Išmatavus visą kaimą su sodybiniais pakraščiais ir užusieniais, susidarė 25 valakai, 27 margai ir 28 3/4 rykštės. Atsižvelgus į šį žemės perviršį, visas kaimas kasmet turi mokėti po 6 kapas kaip nuo tuščio užusienio.

Suskaičiavus visus iš šio kaimo už staciją gaunamus pinigus, susidaro 229 kapų 40 grašių [suma], kuri 1640 metais padidės dar 1 kapa.

[l. 500] Rimšonių kaimas

1. 1 skersinis valakas viso kaimo naudojimuisi, [už jį] moka 2 kapas;
2. Jurgis Tamošiūnas [turi] 1 sėdimąjį valaką;
3. Venclovas Ambrozaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Tas pats Ambrozaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Jokūbas Jasiulaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
4. Tas pats Jokūbas [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Baltramiejus Jokūbaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
5. Mikalojus Jurgaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

© *VšĮ „Versmės“ leidykla, Lietuvos lokaliniai tyrimai, ISSN 2029-0799*

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

Jokūbas Janušaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Krisčius Sauskrelaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
6. Jokūbas Jonaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Tas pats Jonaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Lukošius Povilaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
7. Laurynas Janušaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Jokūbas Andrejūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;
8. Tas pats Jokūbas [turi] 1/3 priimtinio valako;
Jonas Pleikus, kunigo klebono valdinys, [turi] 1/6 priimtinio valako;
Jurgis Tamošiūnas [turi] 1/4 priimtinio valako;
Lukošius Povilaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
9. Krisčius Sauskrelaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Lukošius Povilaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Povilas Gaubys [turi] 1/2 priimtinio valako;
10. Mikalojus Kreipaitis [turi] 1/2 priimtinio valako;
Laurynas Janušaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Baltramiejus Jokūbaitis [turi] 1/4 priimtinio valako.

[l. 501] **Šiame kaime yra 10 sėdimųjų ir priimtinių valakų, iš kurių:**

1 skersinis valakas, [už jį] moka 2 kapas; ir 9 sėdimieji ir priimtiniai valakai už staciją moka po 10 kapų [nuo valako], susidaro 90 kapų.

Išmatuotos [šio kaimo ribų] nelygiai einančios sienos: pirmas [šonas] – nuo Gaubių [kaimo] yra 26 virvių [ilgio], antras šonas – nuo Peluodžių kaimo valakų yra 62 virvių ir 7 rykščių [ilgio], trečias šonas – nuo Tubinių kaimo [yra] 5 virvių ir 7 rykščių [ilgio], o nuo Žvirblinių – 22 virvių ir 8 rykščių [ilgio]; kitas, taip pat nuo Žvirblinių žemių, yra 17 virvių ir 3 1/2 rykščių [ilgio] ir paskutinis – apėjus aplink, nuo Pašvitinio kunigo klebono žemių, taip pat nelygiai einančia siena, yra 32 virvių [ilgio].

Išmatavus visą šį plotą valakais, [taip pat] atsižvelgus į nelygiai einančias [kaimo ribas], susidaro ne daugiau kaip 11 valakų ir 25 rykštės [žemės], taigi yra 1 valaku ir 25 rykštėmis daugiau; už šį valaką, atsižvelgus į žemės prastumą ir neatliekant [už jį] jokių prievolių, visas kaimas kasmet turi mokėti 1 kapą.

Atskirai valakų gale, prie Švitinio upelio, [yra] ariamas užusienis, [kurį] išmatavus susidaro 6 margai ir 9 rykštės. Už jį jokių prievolių atlikti nereikia, tik visas kaimas turi mokėti 1 kapą.

Suskaičiavus iš šio kaimo už staciją gautus pinigus, susidaro 94 kapų [suma].

[l. 502] Bučiūnų kaimas

1. Ambraziejus Simaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Sabas Jokūbaitis [turi] 3/4 sėdimojo valako;
2. Mikalojus Martynaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Jokūbas Martynaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Tas pats paėmė 1/4 skersinio tuščio sėdimojo valako, moka 1 kapą;
3. Tas pats paėmė 1/4 skersinio tuščio valako, moka 1 kapą;
Petras Jonaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Ambraziejus Simaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

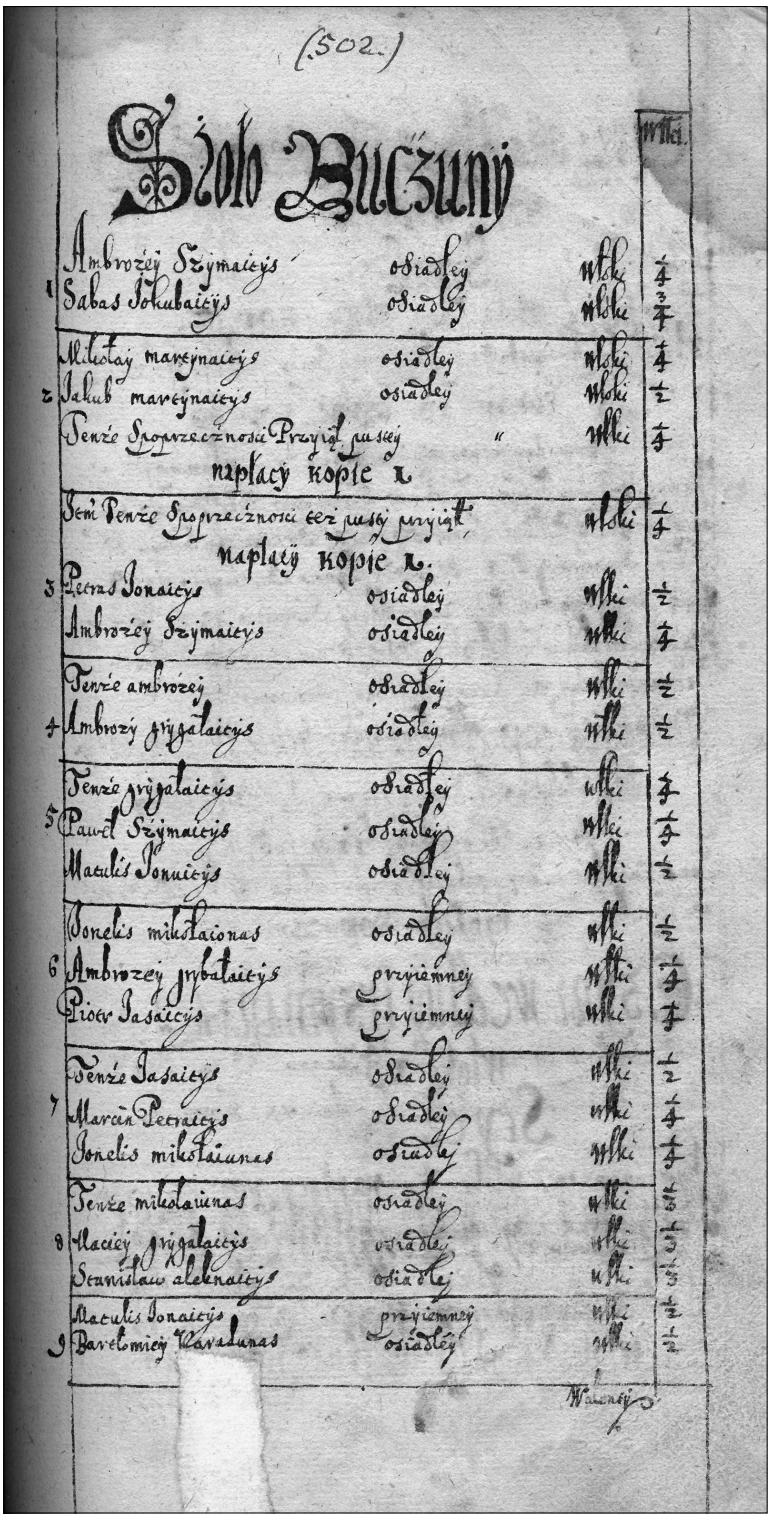
(502.)

Sioło Bučžunÿ

Pašvitinio valdos inventoriaus Bučiūnų kaimo aprašymo titulinis lapas

4. Tas pats Ambraziejus [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Ambraziejus Grigalaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
5. Tas pats Grigalaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Povilas Simaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Matulis Jonuitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
6. Jonelis Mikalajūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Ambraziejus Gribalaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Petras Jasaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
7. Tas pats Jasaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Martynas Petraitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Jonelis Mikalajūnas [turi] 1/4 sėdimojo valako;
8. Tas pats Mikalajūnas [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Motiejus Grigalaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Stanislovas Aleknaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
9. Matulis Jonaitis [turi] 1/2 priimtinio valako;
Baltramiejus Karaliūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;
[l. 503] 10. Valentinas Vaitiekūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Laurynas Jasaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
11. Jonelis Petraitis [turi] 3/4 sėdimojo valako;
Mikalojus Jokūbaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
12. Petras Jonaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Tas pats Mikalojus Jokūbaitis [turi] naujai [paėmęs] 1/2 sėdimojo valako;
Venclovas Staniulaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
13. Simas Staniulaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Petras Judaitis, neturtingas, [turi] 1/4 priimtinio valako;
Tas pats Petras [turi] 1/4 sėdimojo valako;
14. Feliksas Grigalaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Matulis Užkurys [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Tas pats Matulis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Feliksas Grigalaitis [perėmė] iš Ambraziejaus Šimkaičio 1/4 priimtinio valako;
15. Stanislovas Aleknaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Laurynas Gasaitis iš Urbalių [kaimo?] Pyrago [perėmė] 1/4 priimtinio valako;
Jonas Karalius paėmė 1/2 priimtinio tuščio valako, moka 2 kapas.
Pagal turimą [žemę] susidaro 15 valakų, iš kurių:
1/2 skersinio valako – moka 2 kapas;

Taip pat dabar priimti 2 skersiniai valakai; 1640 metais [už juos] Jonas Karalius mokės 2 kapas;

Sėdimųjų ir priimtinių valakų [yra] 14, už staciją moka po 10 kapų [nuo valako], susidaro 140 kapų.

[l. 504] Išmatavus visus šiuos valakus su nelygiomis sienomis [ir] suskaičiavus, [kartu] su ariamu bei pieva užaugusiu užusieniu, kuris laikomas priedu ir už jį jau seniai nebemokama mokesčių, susidarė 14 valakų ir 9 margai; taigi [žemės] yra 21 margu daugiau.

Atskirai prie dvaro girelės, iš dalies perdirbtas į arimą, [yra] šio kaimo miškingas užusienis, [kurio] susidaro 5 valakai, 8 margai ir 5 rykštės. Šio užusienio

© VšĮ „Versmės“ leidykla, Lietuvos lokaliniai tyrimai, ISSN 2029-0799

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

[žemė] yra labai prasta; atsižvelgus į [jo] nepilnus valakus su priedėliu, už šį užusienį jokių prievolių atlikti nereikia. Nustatėme, jog visas kaimas, naudodamasis juo kaip tuščiu užusieniu, kasmet iždui turi mokėti po 2 kapas.

Suskaičiavus iš viso kaimo gaunamus pinigus, susidaro 114 kapų [suma], kuri 1640 metais padidės dar 2 kapomis.

Vitkūnų kaimas

1. 1/2 skersinio valako viso kaimo naudojimuisi, [už kurį] moka 1 kapą;
Stasius Škiešys [turi] 1/2 sėdimojo valako;
2. Jurgis Nemaniūnas [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Jokūbas Nemaniūnas [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Mikša Armonaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
3. Jonelis Legaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Jokūbas Nemaniūnas [turi] 1/4 priimtinio valako;
Jurgis Nemaniūnas [turi] 1/4 priimtinio valako;
[l. 505] 4. Motiejus Norutis iš Mikalojaus Legaičio [perėmė] 1/4 priimtinio valako;
Tas pats Norutis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Balčius Rudaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Tas pats Balčius [turi] 1/4 priimtinio valako;
5. Čepas Saulaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Mikalojus Saulaitis [turi] 1/6 sėdimojo valako;
Petras Gunčaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Tas pats Gunčaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
6. Lukošius Motiejūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Jokūbas Šimaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
7. Čepulis Legeikaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Matulis Legeikaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Urmienio našlė [turi] 1/3 sėdimojo valako;
8. Seniau [turėjo] Mikalojus Armonaitis, o dabar [perleido] Jokūbui Nemaniūnui 1/4 priimtinio valako;
Tomulis Šimaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Čepas Saulaitis [turi] 1/2 priimtinio valako;
Mikalojus Legaitis [turi] 1/4 priimtinio valako.

Už dabar suskirstytus tuščius valakus 1640 metais be stacijos [už valaką] bus mokama po 10 kapų.

9. Vacys Legūnas [turi] 1/4 priimtinio valako;
Antanas Liaugentis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Andrius Mikelentis [turi] 1/4 priimtinio valako;
10. Čepas Šaulys [turi] 1/4 priimtinio valako;
Jurgis Nemaniūnas [turi] 1/4 priimtinio valako;
Mikša Negutis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Petras Negutis [turi] 1/4 priimtinio valako;
1 skersinis valakas, [kuriuo] naudojasi visas kaimas, [už jį] moka 2 kapas.
[l. 506] **Pagal turimą [žemę] susidaro 11 valakų, iš kurių:**
1 1/2 skersinio valako, [už jį] moka 3 kapas;

1 3/4 tuščio, suskirstyto valako, [už kurį] 1640 metais mokės po 10 kapų [nuo valako];

Sėdimųjų ir priimtinių – 7 3/4 valako, už staciją mokama po 10 kapų [nuo valako], susidaro 77 kapos ir 30 grašių.

Išmatavus ir suskaičiavus susidaro 12 valakų, 10 margų ir 20 rykščių, taigi yra 1 valaku, 10 margų ir 20 rykščių daugiau. Išmatavus šį priedėlį bei atsižvelgus į gaunamą iš valakų činšą ir kai kuriose vietose [esančią] prastą žemę, [juo] naudotis leista visam kaimui, neatliekant jokių prievolių, tik kasmet mokant po 3 kapas.

Išmatavus Vitkūnų kaimo užusienį, [esantį] valakų šone prie sienos su ponu Druvu, susidaro 2 valakai ir 12 margų. Atsižvelgus į labai prastą šio užusienio žemę, kuri yra beveik nenaudinga, [už jį] paliktas senasis 1 kapos mokestis.

Suskaičiavus iš šio kaimo gaunamus pinigus, susidaro 84 kapų ir 30 grašių [suma], kuri 1640 metais padidės dar 17 kapų ir 30 grašių.

Prie Vitkūnų kaimo [yra] žemės plotas, [esantis] tarp pono Druvo žemių ir Kriukų kaimo valakų šono ir galo, kuris turi seniai išmatuotus 7 valakus. Iki šiol visos iš šios žemės nuo valstiečių sodybų gaunamos pajamos, visada atitekdavo Pašvitinio dvarui, o dabar jo malonybė ponui Druvui leido naudotis [šia žeme] su teise [valdyti ją] iki gyvos galvos; išmatavus [šį plotą], susidaro ne daugiau kaip septyni valakai.

[l. 507] Kriukų kaimas

1. Mykolas Hermanas [turi] 1/2 sėdimojo valako;

Jokūbas Kriukžentis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

Tas pats Jokūbas [turi] 1/4 priimtinio valako;

2. Jonas Balčiūnas [turi] 1/4 priimtinio valako;

Matulis Jodkūnas [turi] 3/4 sėdimojo valako;

3. Jurgis Jonikaitis [turi] 1 sėdimąjį valaką;

4. Simas Negutis [turi] 2/3 sėdimojo valako;

Petras Negutis [turi] 1/3 sėdimojo valako;

5. Petras Ginkūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;

Jonelis Gaubys [turi] 1/2 sėdimojo valako;

6. Petras Jonaitis, suolininkas, [turi] 2/3 sėdimojo valako, atleistas tik nuo stacijos;

Antanas Liaugentis [turi] 1/3 sėdimojo valako;

7. Pečiulis Grigalaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;

Paliulis Kriukas [turi] 1/2 sėdimojo valako;

8. Andriulis Mikalajūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;

Jonelis Balčiūnas priėmė 1/2 sėdimojo skersinio valako.

Pagal turimą šiame kaime [žemę] susidaro 8 valakai, iš kurių:

Suolininkui [priklauso] 1/3 valako, be stacijos [davimo], moka tik činšą – 6 kapas ir 40 grašių;

Sėdimųjų ir priimtinių valakų [yra] 7 1/3, [už kuriuos] moka činšą – 73 kapas ir 20 grašių.

[l. 508] Išmatavus visą šią žemę, susidaro 10 valakų, tad yra 2 valakais daugiau. Už šį plotą, atsižvelgus į kai kuriose vietose esančią prastą žemę ir [į tai], jog

© VšĮ „Versmės“ leidykla, Lietuvos lokaliniai tyrimai, ISSN 2029-0799

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

naudojimui paimtas skersinis valakas, visas kaimas, neatlikdamas jokių prievolių, kaip ir už tuščią užusienį prie valakų, kasmet privalės mokėti po 2 kapas.

Atskirai [yra] užusienis, kurio susidaro 5 margai ir 16 rykščių – [už jį] paliktas senasis 1 kapos mokestis.

Prie šio kaimo [yra] žemė, vadinama Sabonine – [tai yra] palivarkas; dabar juo naudojasi pono Baltramiejaus Blinstrubo žmona kartu su sūnumi ponu Steponu Blinstrubu su teise [valdyti] iki gyvos galvos. Už 5 valakus jiems nereikia mokėti jokių mokesčių. Tuo tarpu nuo kitų 5 valakų, kurie buvo atskirti nuo Kriukų [kaimo], [o] jais taip pat leista naudotis su teise iki gyvos galvos, kasmet jo malonybės iždui jie mokės po 5 kapas.

Išmatavus šį plotą susidaro ne daugiau kaip 10 valakų. [Taip pat yra] dvaro laukas su miškeliu bei valdiniais, įsikūrusiais šioje žemėje, kurie prievoles atlieka ponui Blinstrubui. Tai Mačiulis Jakštaitis, Mikas Poveikaitis ir Berenis Balčiūnas. Būdami bežemiais ir nemokėdami mokesčių, jie privalo kiekvieną savaitę po tris dienas, su kuo bus liepta, atvykti į [dvarą].

Atskirai [yra] užusienis, [esantis] prie Kuršo kunigaikštystės sienos ir pono Druvo [žemių], vadinamas Draminiškėmis. Šį užusienį laiko užėmęs tas pats ponas Blinstrubas, tam neturėdamas jokios teisės ir jos negavęs iš jo malonybės. Pagal dabartinį išmatavimą ir atsižvelgus į ankstesnį jo naudojimą, susidaro 2 valakai žemės. Čia gyvena: [l. 509] Andriulis Pejašas, Endrikis Draminikas ir Vacys Naujokas – visi jie šiame užusienyje turi sodybas ir juo naudojasi. Iki šiol ponui Blinstrubui jie kasmet mokėdavo po 2 lietuviškas kapas; taip susidaro 6 kapų [suma], be to, kiekvienas po dvi dienas per savaitę vyksta į dvarą su kuo liepiama.

Tas pats ponas Blinstrubas už ketvirčio mylios[5] [turi žemių] prie Kuršo kunigaikštytės sienos [ir] taip pat prie pono Druvo bei ponios Tyzanavičienės [žemių], kurias nusipirko iš ponų Michnevičių su dviem valdiniais, [nusipirko] ir trečią, Pašvitinio dvaro valdinį, vardu Pečiulis, suolininką, turintį 1/2 sėdimojo valako. Išmatavus visą šią žemę, susidaro 2 valakai, 24 margai ir 3 rykštės. [Šio ploto] trečioji dalis priklauso Pašvitinio dvarui, o išskaičiavus pono Blinstrubo nupirktas dvi [šio ploto] dalis, Pašvitinio [dvaro] valdiniui Pečiuliui Laukūnui liko 28 margai ir 1 rykštė. [Yra] užusienis, kurį šie valdiniai naudoja bendrai; jį išmatavus susidaro 15 margų ir 25 rykštės. Trečioji [jo] dalis, neskaičiuojant dviejų pono Blinstrubo dalių, priklauso Pašvitinio dvarui, bet palikta Pečiuliui; ją sudaro 5 margai ir 8 1/3 rykštės. Valdiniu Pečiuliu Laukūnu jo malonybė leido naudotis ponui Blinstrubui [dvaro] darbams, tačiau Pečiulis jo malonybės iždui kasmet moka po 5 kapas nuo pusvalakio. Išmatavus naudojamą žemę su užusieniu, kurios susidaro daugiau nei valakas, o minėtą mokestį pakėlus 3 kapomis, nustatėme, jog, neatlikdamas stacijos ir jokių kitokių prievolių, jo malonybės iždui [jis] kasmet turi mokėti po 8 kapas.

Suskaičiavus iš šio kaimo, [taip pat] ir iš pono Blinstrubo žemių gaunamus pinigus, susidaro 96 kapų [suma].

[5] Tuometinis ketvirtis mylios dabar atitinka 1,5–2 km.

[l. 510] Barbakų kaimas

1. Čepas Šiupinaitis [turi] 1 sėdimąjį valaką, su stacijos [davimu] moka 10 kapų;

2. Tas pats Čepas [turi] 1 priimtinį valaką, su stacijos [davimu] moka 10 kapų;

3. Vacys Velilius [turi] 1/2 sėdimojo valako;

Po Jokūbo Kupinio [likusią žemę] su trobesiais šiais metais [perėmė] naujakurys Mikalojus Hermanis, latvis – [jis turi] 1/2 sėdimojo valako, su stacijos [davimu] moka 10 kapų; naujakuriui atliekant staciją, turi būti taikoma lengvata;

4. Masiulis Šiupinaitis [turi] 1 sėdimąjį valaką, su stacijos [davimu] moka 10 kapų;

5. Tas pats Masiulis Šiupinaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;

Mikalojus Grigalionis [perėmė] po Kupinio [ir turi] 1/4 priimtinio valako;

Vacys Velilius [turi] 1/2 priimtinio valako, su stacijos [davimu] moka 10 kapų.

Tame pačiame žemės plote, už pono Nanevičiaus dvaro, Palatvėje [yra]

Rabikių kaimas

6. Pono Mlečkos valdinys Paliulis Staniulionis [turi] 3/4 priimtinio valako;

Petras, vadinamas Launiku, [turi] 1/4 priimtinio valako, be stacijos [davimo], moka 8 kapas;

[l. 511] Masiulis Čepas [turi] 1/2 priimtinio valako, su stacijos [davimu] moka 5 kapas;

7. Pono Nanevičiaus valdinys Stasius Jakštonis [turi] 1/2 priimtinio valako, be stacijos [davimo], moka 4 kapas;

Pono Nanevičiaus valdinys Vacys Petronis [turi] 1/4 priimtinio valako, be stacijos [davimo], moka 2 kapas;

Pono Nanevičiaus valdinys Krisčius Grigalionis [turi] 1/4 priimtinio valako, be stacijos [davimo], moka 2 kapas;

8. Pono Mlečkos valdinys Jonas Miklušaitis [turi] 1/4 priimtinio valako, be stacijos [davimo], moka 2 kapas;

Simas Mikailionis Barzda [turi] 1/4 priimtinio valako, be stacijos [davimo], moka 2 kapas ir 30 grašių;

9. Tas pats Simas [turi] 1/2 sėdimojo valako, su stacijos [davimu] moka 5 kapas;

Vacys Žekaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako, su stacijos [davimu] moka 5 kapas;

10. Tas pats Vacys [turi] 1/4 priimtinio valako, su stacijos [davimu] moka 2 kapas ir 30 grašių;

Pono Mlečkos valdinys Stanislovas Miklušaitis [turi] 1/4 priimtinio valako, su stacijos [davimu] moka 2 kapas.

Vacys Velilius, neturtingas, [turi] 1/4 priimtinio valako, be stacijos [davimo], moka 2 kapas ir 30 grašių;

Pono Mlečkos valdinys Stanislovas Miklušaitis [turi] 1/4 priimtinio valako, be stacijos [davimo], moka 2 kapas;

[l. 512] 11. Jasiulis Kervesaitis, naujakurys, [turi] 1/2 sėdimojo valako, su stacijos [davimu] moka 5 kapas;

Pono Nanevičiaus valdinys Narkus Jakštonis [turi] 1/2 priimtinio valako, be stacijos [davimo], moka 4 kapas;

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

12, 13, 14, 15. [Yra] tušti valakai, apaugę krūmais, su pievomis prie užusienio, kur [Pašvitinio] valsčiaus valdiniai visada šienauja dvarui.

Pagal turimą [žemę] abiejuose kaimuose susidaro 15 valakų, iš kurių:

4 tušti dvaro šienaujami valakai;

3 1/4 priimtinio valako, be stacijos [davimo], [nuo valako] moka po 8 kapas, susidaro 26 kapos;

Vienam valdiniui [duoti] 4 valakai su lengvata, be stacijos [davimo];

Sėdimųjų ir priimtinių – 7 1/2 valako, už staciją mokama po 10 kapų, susidaro 75 kapos.

Šios žemės išmatuotos dalyvaujant ir ponui Nanevičiui, [nes] šio ploto dalys [priklauso] [Pašvitinio dvarui ir ponui Nanevičiui] po pusę. Viena Pašvitinio dvarui priklausanti ploto [dalis], [eina] palei Rabikių kaimo užusienį, [jos] ilgis – 7 virvės ir 7 rykštės; kitas šonas [prasideda] nuo Barbakų kaimo bendro užusienio, [jo] ilgis – 37 virvės. Matuojant [jį] per vidurį, einant skersai per visus valakus ir pono Nanevičiaus dvaro žemes, buvo ištemptos 63 virvės. Išmatavus šį žemės plotą, susidarė 36 valakai, 8 margai ir 25 1/2 rykštės. Išskaičiavus ponui Nanevičiui [priklausančią] pusę – 18 valakų, 4 margus ir 13 3/4 rykštės, Pašvitinio valdiniams liko 18 valakų, 4 margai ir 13 3/4 rykštės. [l. 513] Tuo tarpu valdinių ir dvaro nenaudojamų tuščių valakų liko daugiau nei trys: [3 valakai], 4 margai ir 12 3/4 rykštės, kurie dėl prastos žemės liko neapmokestinti.

Prie šio žemės ploto šono besileidžiančios saulės [pusėje] [yra] užusienis, [prasidedantis] nuo ponui Mlečkai priklausančio kaimo sienos, [einantis] Vingros upokšniu iki Viršilų kapčiaus, įvairiose vietose besiribojantis su pono Mlečkos ir Plonėnų [kaimo] žemėmis. Šis užusienis [yra] krūmingas, su pievomis, [jį] išmatavus susidaro 3 valakai, 13 margų ir 22 rykštės. Kitas lygiai toks pat užusienis, [yra] šalia pirmojo, tačiau link pono Nanevičiaus [žemių]. Į aprašytą užusienį, kuris yra toli nuo Pašvitinio dvaro, pono Mlečkos valdiniai, pereidami Vingros upokšnį, neteisėtai į jį įsibrauna ir niokoja. Dėl šių priežasčių, rūpestingai saugodami dvaro pievas, visiems tenykščiams dvaro valdiniams įsakėme: tuščius valakus – nušienauti, o krūmingas vietas – apželdinti, stropiai sutvarkant savo ir kitiems [Pašvitinio valsčiaus valdiniams] priklausančias žemes. Trečias užusienis yra kitoje ploto pusėje, [kurio] valakai neatidalyti, nes iki šiol buvo naudojamasi kartu su ponu Nanevičiumi. Jį išmatavus susidaro 1 valakas, 15 margų ir 15 rykščių; juo besinaudojantys kiekvienais metais turi mokėti 1 kapą.

Dalijantis žemes dvaras patyrė didelį nuostolį, nes pono Nanevičiaus pusėje liko daugiau geresnės žemės; be to, jo [žemės] vietomis yra ne tiek nuošalios. Šią dvaro patirtą skriaudą reikia atitaisyti, tačiau matuojant žemes, tam nebuvo laiko, todėl tai patikėjome Pašvitinio seniūnui.

Suskaičiavus iš šių kaimų ir jiems priklausančių žemių gaunamus pinigus, kasmet susidaro 104 kapų ir 30 grašių [suma].

[l. 514] Atskirai [surašyti] kaimai ir žemės, nupirktos prie Pašvitinio valdos:

Gaubių kaimas

Kunigui klebonui priskirti valdiniai:

1. Jonas ir Enis Plekaičiai, Stasiulis Banaitis, Mikalojus Užkurys ir Adomas Gudas turi 1 valaką žemės, prievoles atlieka ir [mokesčius] moka kunigui klebonui.

Pašvitinio dvaro bajorai:

2. Povilas Gaubys [turi] 1 sėdimąjį valaką, be stacijos [davimo], moka 6 kapas.

3. Tomas Šopis [turi] 1 sėdimąjį valaką, be stacijos [davimo], moka 6 kapas.

[4.] Mikalojus Kripas [turi] 1 sėdimąjį valaką, be stacijos [davimo], moka 6 kapas.

Pagal turimą [žemę] susidaro 4 valakai.

Atskirai [yra] užusienis, padalytas į keturias dalis, kiekvienam valakui po dalį – [šiuo užusieniu] naudojasi visi bajorai. [Jį] išmatavus, be dviejų margų ir 18 rykščių, susidaro 1 valakas [l. 515] geros žemės; už jį iki šiol niekas nemokėjo. Be ketvirčio kunigui [priklausančio] valako, už kurį jam moka jo valdiniai, o visi [Pašvitinio] dvaro bajorai už šį užusienį kasmet privalo mokėti činšą – [kiekvienas] po pustrečios kapos, susidaro 7 kapų ir 30 grašių [suma].

Keletoje vietų pakelėje[6] yra miškingas užusienis. [Jį] išmatavus susidaro 29 margai ir 16 1/2 rykščių [žemės]. Šiuo užusieniu seniai naudojasi Povilas Gaubys; neatlikdamas jokios kitos prievolės, [už jį] kasmet turi mokėti činšą – 3 kapas.

Suskaičiavus iš bajorų gaunamus pinigus, susidaro 28 kapos ir 30 grašių.

Šių bajorų prievolės turi būti tik činšo mokėjimas ir kolegialus laiškų [nešiojimas] bei pastočių atlikimas, kur reikės ir iki kurio laiko bus liepta.

Tubinių kaimas

1. Andrius Balčiūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;

Tas pats Balčiūnas [turi] 1/2 priimtinio valako;

2. Grigas Augustinaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;

Augus Čepulaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;

Mikalojus Jonaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;

[l. 516] 3. Baltramiejus Tomilaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;

Grigas Augustinaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;

4. Mikalojus Jonakštaitis [turi] 1 sėdimąjį valaką;

5. Jokūbas Balčiūnas [turi] 1/3 sėdimojo valako;

Jasiulis Stanaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;

Janulis Dikčiūnas [turi] 1/3 sėdimojo valako;

6. Martynas Laurynaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;

Tas pats Martynas [turi] 1/3 priimtinio valako;

Andrius Laurynaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;

7. Mikalojus Jokūbaitis [turi] 1/2 priimtinio valako;

Andrius Laurynaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;

Matulis Siauraitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;

Jurgis Bakšiūnas [turi] 2/3 sėdimojo valako;

Indrikis Purtikaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako.

[Išmatavus] šiame kaime susidaro 8 valakai, už kuriuos:

stacijos mokama po 10 kapų, susidaro 80 kapų [suma].

Suskaičiavus visą išmatuotą žemę, [išsidėsčiusią] netolygiai, susidaro 13 valakų, 13 margų ir 13 1/2 rykštės, tačiau ši žemė yra labai prasta ir pelkėta. Likusia žemės dalimi leidome naudotis [kaimui] kaip tuščiu užusieniu ir, atsižvelgus į labai prastą žemę, visas kaimas [už ją] turi mokėti ne daugiau kaip 1 kapą kasmet.

[6] *Neaiški vietovė.*

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

[l. 517] Atskirai [yra] užusienis, juo naudojasi Grigas Augustinaitis iš to paties kaimo; išmatavus susidarė 12 margų ir 24 rykštės, dėl žemės prastumo [jis] kasmet turi mokėti po 48 grašius.

Suskaičiavus gaunamus pinigus, susidaro 81 kapos ir 48 grašių [suma].

Petrikaičių, kitaip Puodžiūnų, kaimas

1. Baltramiejus Tumaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Tas pats Tumaitis [turi] 1/2 priimtinio valako;
2. Grigas Puodžiūnas [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Tas pats Puodžiūnas [turi] 1/2 priimtinio valako;
3. Jonelis Petrikaitis [turi] 1/2 priimtinio valako;
Tas pats Petrikaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
4. Jonas Plikaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Tas pats Plikaitis [turi] 1/6 priimtinio valako;
Krisčius Daukaitis [turi] 1/6 priimtinio valako;
Tas pats Daukaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako.

[l. 518] **Pagal turimą [žemę] susidaro 4 valakai, iš kurių:**

Už staciją mokant po 10 kapų [nuo valako], susidaro 40 kapų, o viską išmatavus susidaro 5 valakai, 12 margų ir 12 1/2 rykštės [žemės]. Likusia [žemės] dalimi, atsižvelgiant į tai, jog kai kuriose vietose žemė yra prasta, leidome ja [kaimui] naudotis kaip tuščia kartu su užusieniu ir palikome 48 grašių mokestį.

Taip pat visam kaimui leidome naudotis užusieniu. Jį išmatavus susidarė 13 margų ir 28 rykštės; dėl žemės prastumo palikome 48 grašių mokestį.

Suskaičiavus iš šio kaimo gaunamus pinigus, susidaro 41 kapos ir 36 grašių [suma].

Bačgalių kaimas

1. Matulis Barzdaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Mikalojus Barzdaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
2. Jurgis Eniulaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Staniulis Čepulaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Petras Raukaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Sabas Rimaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
[l. 519] 3. Sabas Petraitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Jonas Karalius [turi] 1/2 sėdimojo valako;
4. Sabas Rimaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Jurgis Jonakaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
5. Petras Katinaitis, vaitas, [turi] 2/3 sėdimojo valako;
Grigas En[z]iulaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
6. Matulis ir Mikalojus Barzdaičiai [turi] 1/2 priimtinio valako;
Mikalojus Povilaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
Jurgis Juknaitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
7. Jokūbas Laukščis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Stanislovas Lenikaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako;
8. Sabas Petraitis [turi] 1/4 priimtinio valako;

© *VšĮ „Versmės“ leidykla, Lietuvos lokaliniai tyrimai, ISSN 2029-0799*

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

Petras Raukaitis [turi] 1/8 priimtinio valako;
Paliulis Raukaitis [turi] 1/4 sėdimojo valako;
8. Tas pats Raukaitis [turi] 1/8 priimtinio valako;
Grigas Enziulaitis [turi] 1/8 priimtinio valako;
Čepulis Karaliūnas [turi] 1/8 priimtinio valako;
9. Adomas Pečiulaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Tas pats Adomas [turi] 1/3 priimtinio valako;
Petras Katinaitis, vaitas, atleistas [nuo mokesčių], [turi] 1/3 sėdimojo valako;
[l. 520] 10. Sabas Petraitis [turi] 1/4 priimtinio valako;
Stanislovas Penikaitis [turi] 1/8 priimtinio valako;
Mikalojus Povilaitis [turi] 1/8 priimtinio valako;
Jonas Karalius [turi] 1/2 priimtinio valako;
11. Petras Katinaitis, vaitas, [turi] 1/3 priimtinio valako;
Grigas Enziulaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
12. Skersinis, dirvonuojantis valakas – [jį] paėmė vaitas Petras Katinaitis, už činšą moka 3 kapas.

Pagal turimą [žemę] susidaro 12 valakų, iš kurių:

Už vaitystę [skirtas] 1 valakas, pagal jo malonybės kvitą [nuo mokesčių] atleistas;
Už 1 skersinį valaką vaitas moka 3 kapų mokestį;
[l. 521] Sėdimųjų ir priimtinių valakų [yra] 10, už staciją moka po 10 kapų [nuo valako], susidaro 100 kapų.

Viską išmatavus susidaro ne daugiau kaip 10 valakų ir 15 margų.

Prieduose: išmatavus pirmą užusienį susidaro 15 margų ir 26 rykštės;
[išmatavus] antrą užusienį susidaro 4 margai;
[išmatavus] trečią užusienį, [esantį] pono Golkovskio valakų gale, [susidaro] 1 valakas, 13 margų ir 28 1/2 rykštės.

Suskaičiavus visas šio kaimo žemes, susidaro 12 valakų, 28 margai ir 24 1/2 rykštės žemės. Tačiau užusieniuose nuo pilnų sodybinių valakų liko 28 margai ir 24 1/2 rykštės; už šį žemės likutį, kaip už tuščią užusienį, be jokių kitų prievolių [atlikimo], visas kaimas kasmet turi mokėti po 1 kapą.

Suskaičiavus iš šio kaimo gaunamus pinigus, susidaro 104 kapos.

[l. 522] Treigių kaimas

Motiejus Šlopa [turi] 1/2 sėdimojo valako;
Jurgis Pristanaitis [turi] 1/2 sėdimojo valako, už staciją [abu] moka 10 kapų.

Šie [valdiniai] 1640 metams paėmė 1 tuščią ir prastos žemės valaką, be stacijos [davimo], [už jį] moka 6 kapas.

Pagal turimą [žemę] susidaro 2 valakai.

Likusi žemė yra prasta ir pelkėta. Taigi ši žemė, esanti tarp jo malonybės pono Kurčo, Upytės seniūno[7], ir jo malonybės pono Golkovskio valdinių [žemių], yra neatidalyta, nors tos žemės trečioji dalis, esanti tarp jų malonybių, priklauso Pašvitinio dvarui, su ponu Bialozaru, Vilkmergės [žemės teismo] pateisėju[8], kuris dažnai gadina sienas ir dabar ne per

[7] *Eustachijus Kurčas, Gardino pav. pakamaris, Upytės seniūnas 1618–1639 m.*
[8] *Stanislovas Vladislovas Bialozaras (†1664), Vilkmergės pav. žemės teismo pateisėjis 1634–1649 m.*

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

seniausiai kapčius išgriovė, iki [ginčo sprendimo] dar neprieita. Išmatavus visas tris dalis, esančias viename plote, nors [išsidėsčiusias] neįprastai, susidaro 13 valakų, 19 margų ir 17 1/2 rykštės. Išmatavus Pašvitinio dvarui priklausančią dalį, susidaro 4 valakai, 16 margų ir 15 3/4 rykštės.

Suskaičiavus iš šio kaimo gaunamus pinigus, susidaro 10 kapų, o 1640 metais prie šios sumos dar prisidės mokestis už tuščią valaką – 6 kapos.

[l. 523] Padvarninkų kaimas, [dar] vadinamas Laitiešiniais

1. Urbonas Motiejūnas [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Jasiulis ir Krisčius Grigalaičiai [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Adomas Baranaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
2. Laurynas ir Andrius Siere[i]kaičiai [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Staniulis Baranaitis [turi] 1/3 sėdimojo valako;
Vaičiulis Lapė [turi] 1/3 sėdimojo valako;
3. Urbonas Maciejaitis [turi] 1/3 priimtinio valako;
Jasiulis Grigalaitis [turi] 1/3 priimtinio valako;
Adomas Baranaitis [turi] 1/3 priimtinio valako;
Laurynas Siere[i]kaitis [turi] 1/3 priimtinio valako.
Pagal turimą [žemę] susidaro 3 1/3 valako.

Mokesčius [šio kaimo valdiniai] turi atiduoti dvaro iždui, o atsižvelgus į nustatytus darbus [dvare], jiems leista naudotis dvaro arimu ir dvaro daržais, už tai mokant dešimtinę ir vietininko išlaikymui skirtą duoklę. [l. 524] Be to, neatlikdami stacijos ir jokių kitų prievolių, jie privalo mokėti činšą – po 3 kapas nuo valako; iš viso susidaro 7 kapų suma. Be to, jų atliekami darbai dvare, remiantis senesniais nuostatais, turi būti palikti [kokie yra].

Visa Padvarninkų [kaimui] priklausanti žemė yra rėžiuose, [kurių] kiekvienas yra skirtingas ir atskirai išsidėstęs. [Rėžių] išmatavimas yra toks: pirmas rėžis, [esantis] tarp Padvarninkų kaimo namų, [yra] 18 margų ir 12 rykščių;

[Antras rėžis], [susidedantis] iš trijų virvių ariamos žemės ir pievos yra tuojau pat už kaimo, prie Švitinio upelio, abiejose vieškelio į Žeimelį pusėse, [jį] išmatavus susidaro 6 margai, 29 2/3 rykštės ir 1/6 rykštelės;

[Trečias rėžis], esantis tarp pono Davidavičiaus ir [pono] Mažeikos žemių, [prasideda] nuo kapčiaus [ir tęsiasi] iki pat Padvarninkų kaimo sodybų, [jį] sudaro 1 valakas, 7 margai ir 8 rykštės;

[Ketvirtam rėžiui], [esančiam] priešais pono Davidavičiaus kaimą, iš vienos pusės – pono Bialozaro žemės, iš kitos – dvaro arimai ir pieva, jį išmatavus [susidaro] 4 margai ir 10 1/2 rykščių;

[Penktas rėžis], esantis šalia valsčiaus vaito užusienio, už dvaro – Sūrusis dirvonas, dar vadinamas Krūminguoju, bei pieva, esanti tarp Pelaniškių – valdovui priklausančio, ir Petrikonių – ponui Davidavičiui priklausančio kaimų; [jį] išmatavus susidaro 17 margų ir 21 rykštė. Tačiau kai kuriose šio rėžio vietose dvaras nuo pono Davidavičiaus patyrė skriaudą, [kurią] reikia ištaisyti.

Šilu vadinamo Užusienio žemė [yra] prasta ir pelkėta; suskaičiavus susidaro 1 valakas ir 27 margai.

© *VšĮ „Versmės“ leidykla, Lietuvos lokaliniai tyrimai, ISSN 2029-0799*

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

[l. 525] Iš už Švitinio upelio, penkiose vietose [išsimėčiusių], kitų žemių ir pievų susidaro 29 margai ir 3 1/4 rykštės.

Paskutinis [žemės] gabalas [driekiasi] nuo Puodžiūnų iki dvaro miškelio; [jį] sudaro 2 valakai, 6 margai ir 4 rykštės.

Suskaičiavus visų rėžių [išmatuotą] žemę, susidaro 7 valakai, 26 margai, 28 1/3 rykštės ir 1/4 rykštelės. Nors neišnaudotos žemės liko 4 valakai, 16 margų, 28 1/3 rykštės ir 1/4 rykštelės, dėl žemės prastumo ir atsižvelgus į daržininkų vargingumą, visu tuo leidome naudotis be mokesčių, tačiau su sąlyga, kad ponas seniūnas likusioje žemėje privalės juos apgyvendinti, be to, šis žemės priedėlis jiems turi būti išdalytas; dalį šios žemės [reikės] išnuomoti dėl pelno iždui, nes daržininkai [pinigų] užsidirbti negali.

Suskaičiavus išmatuotas tuščių, sėdimųjų ir priimtinių [valakų], taip pat palivarko žemes su užusieniais, esančiais prie miestelio ir valsčiuje, ir su 7 valakų [užusieniu], kuriuo šiuo metu naudojasi ponas Druvas, bei tuo, kuriuo naudojasi ponas Blinstrubas, šias visas žemes, neišskaičiuojant ir prastų, kurios priklauso Pašvitinio dvarui, išskyrus kunigo klebono žemes, kurios liko neišmatuotos, sudėjus, susidaro 199 valakai, 11 margų ir 21 1/3 rykštės. Iš jų sėdimųjų ir priimtinių, nuo kurių atliekama stacija, yra 97 valakai, 1/4 margo ir 1/6 rykštės.

[l. 526] Pagal susitarimą stacija imama nuo 97 valakų, 1/4 margo ir 1/6 rykštės [žemės];

[Dvarui] atitenka[9]	[iš viso] statinių:
Rugių – [matuojant] Vilniaus saiku, nuo keturių valakų [supilama] statinė –	24 1/4, 1 1/6 ir 2 1/4;
Miežių – tiek pat –	24 1/4, 1 1/6 ir 2 1/4;
Avižų – statinė nuo valako –	97 1/4, 1/6;
Kviečių – statinė nuo 20 valakų –	4 3/4 10;
Atsižvelgus į valakų nevienodumą, dvarui atitenka dvidešimtosios dalies ketvirtoji ir šeštoji dalys; taip buvo paskirstyta dėl to, kad [surinkėjai] tuo metu [atiduodamų dalykų] neišmatavo gorčiais;	
Žirnių – dvidešimtosios dalies ketvirtoji ir šeštoji dalys –	4 3/4 10;
Telyčių – nuo 20 valakų viena –	4 3/4 10;
Peniukšlių – tiek pat kaip ir telyčių –	4 3/4 10;
Sviesto – nuo 20 valakų [imamas] dubuo, į kiekvieną įdedant po 24 kvortas, susidaro keturi dubenys, 20 kvortų, trys ketvirčiai ir [viena] šeštoji kvortos dalis –	4, 20, 3/4 1/6;

[9] *Inventoriaus surašytojas atiduodamus produktus ir gyvulius skaičiuoja nuo 97 valakų, 1/4 margo ir 1/6 rykštės žemės, šį skaičių dalydamas, ar daugindamas, priklausomai nuo kiek valakų produktų ar gyvulių pašvitiniečiai privalo atiduoti stacijai.*

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

Žąsų – nuo valako po vieną, susidaro – 97 1/4 1/6;
Vištų – nuo valako po dvi, susidaro – 104[10] 2/3 1/6;
Perekšlių kiaušinių – nuo valako po 10 – 97[11] 1/4 1/6.

Atidavimo metu ponas seniūnas turi akylai stebėti šios stacijos netolygumą, kad, ką galima, sulygintų, o vietoje to atsisakytų kitų [dalykų] perviršio, ir kad tai būtų [atlikta] be nuostolio iždui ir be skriaudos valdiniams.

[l. 527] Suskaičiavus visus iš sėdimųjų, priimtinių, tuščių valakų, margų [bei] sklypų ir užusienių surinktus atitinkamai šiame inventoriuje išvardintus mokesčius, **šiais metais susidaro 1 226 kapos, 48 gražiai ir 4 1/3 pinigėlio**, o ateinančiais metais prisidės dar 26 kapos ir 30 grašių. **Suskaičiavus 1640 metais numatomus gauti pinigus**, turėtų susidaryti **1 253 kapos, 18 grašių ir 4 1/3 pinigėlio,** o pagal lenkišką skaičiavimą – **3 133 auksinai, 8 gražiai ir 1/3 pinigėlio**.

Pardavimui lieka dvaro pievos, ir iki kasmetinio jo malonybės atvykimo valsčiaus [valdiniai privalo] jas nušienauti.

***

[l. 528] **Sienų nustatymas** tarp Pašvitinio valsčiaus ir jo malonybės pono Jono Bystramo žemių.

[Mes], žemiau minimi komisoriai, šviesaus dauggalio jo malonybės kunigo Kazimiero Paco, Žemaitijos vyskupo[12], Vilniaus ir Geranainių klebono, buvome pasiųsti patikslinti žemių ribų tarp Žemaitijos vyskupijos stalo Pašvitinio [valsčiaus] valdinių valdos iš vienos pusės ir jo malonybės pono Jono Bystramo paveldėtų valdų iš kitos. Pranešę raštu, atvykome į minėtas žemes, kur seni ir sugriuvę kapčiai sudarė nežymius skirtumus bei kėlė abejones. Geranoriškai su jo malonybe ponu Bystramu susitarę, atlikome šitokį senų kapčių ir išnykusių ribų atstatymą, o kur atsirasdavo abejonių, ten [patikslinus] liepėme supilti naujus kapčius.

[Sienas tikslinti] pradėta nuo Pašvitinio [dvarui] priklausančio Rimšonių kaimo. Pirmoji siena prasideda nuo kampinio kapčiaus, kuris yra supiltas prie vieškelio, beržyno pakrašty. [Toliau] ši riba eina jo malonybės pono Bystramo miško viduriu. Tarp šių dviejų kampinių kapčių eina tiesi linija, kurioje supilti šeši mažesni kapčiai.

Antroji riba prasideda nuo minėto paskutinio kampinio kapčiaus ir eina [nustatyta linija] per pievą ir balą iki kito kampinio [kapčiaus], supilto pievoje prie Tubinių kaimo valdinių žemių. Šioje linijoje yra supilti keturi vidutinio [didumo] kapčiai.

Trečioji riba prasideda nuo kampinio kapčiaus, supilto prie Tubinių kaimo žemių – čia prasideda siena, skirianti jo malonybės pono Bystramo ir Tubinių [kaime gyvenančių, dvaro] valdinių žemes. Ši siena eina per pelkę iki baloje ir krūmuose supilto kapčiaus. Tarp šių dviejų kampinių kapčių ribos linijoje yra supilti trys nauji.

[10] *Greičiausiai čia raštininko padaryta klaida – turėtų būti 198.*
[11] *Greičiausiai čia raštininko padaryta klaida – turi būti 970.*
[12] *Kazimieras Pacas Žemaitijos vyskupu buvo 1667–1695 m., palaidotas Varniuose.*

Nuo kampinio kapčiaus, supilto baloje, siena vingiuoja per Tubinių [kaimo] ir jo malonybės Bystramo laukų galus greta kūdros. Ši kūdra turi priklausyti abiems pusėms. [Toliau siena] eina iki kampinio dvaro sienos kapčiaus. Šioje riboje, kuri eina laužyta linija, [l. 529] be kampinių, iš viso yra 14 kapčių. Nuo kampinio kapčiaus, supilto prie dvaro žemių ribos, siena toliau eina iki kito kampinio, esančio tarp to dvaro ir jo malonybės pono Bystramo krūmuose supilto [kapčiaus]. Ši siena, kurioje turi būti vienas kapčius, tiesia linija eina iki jo malonybės Pašvitinio kunigo klebono žemių kampinio kapčiaus, esančio netoli ąžuolo, kuris seniai sudegė, o [dabar] buvo surastas ir pagal nuodėgulius atpažintas. Nuo to kapčiaus eina siena, skirianti jo malonybės klebono kunigo ir jo malonybės pono Bystramo žemes, kuri lygia linija eina per nedidelę balą ir apeina jo malonybės pono Bystramo miškelį, kurio galas [yra] truputį nuožulnus – ji [tęsiasi] iki pirmutinio kampinio kapčiaus, supilto prie Rimšonių kaimo žemių, nuo kur pradėjome matuoti sienas. Tarp šių kampinių kapčių sienos linijoje yra supilti kiti penki mažesni.

Taikiai dalyvaujant abiems pusėms, mes, komisoriai, pasiųsti šviesaus dauggalio jo malonybės kunigo, Žemaitijos vyskupo, atstatėme kapčius, sienas ir linijas tarp jo malonybės pono Bystramo ir jo malonybės Pašvitinio kunigo klebono žemių. Didesnio tikrumo [dėlei] [visa tai] surašę rašte ir pasirašę, žodis į žodį tai perrašę, [šį dokumentą] išdavėme visoms pusėms. Rašyta Pašvitinyje 1673 metų liepos mėnesio 16 dieną.

Marijonas Kazimieras Liauksminas, Žemaitijos prelatas, Joniškio dekanas, ir Šiaulių klebonas, komisorius.

Taikiai atstačius kapčius ir būdamas šios bylos dalyviu, pasirašiau Jonas Bystramas savo ranka

Stanislovas Semaška, Žemaitijos kanauninkas

Mykolas Ivanovskis, dabartinis ir prokuratorius, Kražių ir Rietavo klebonas,

Pašvitinio seniūnas, komisorius [pasirašiau] savo ranka

Retesnių terminų žodynėlis

Auksinas – piniginis vienetas, lygus 30 grašių.

Bajorai – terminas, kuriuo nuo XVI a. vidurio buvo įvardijamas žemiausias bajorų luomo sluoksnis, beveik prilygęs turtingesnių valstiečių sluoksniui.

Bakalauras – parapijinės mokyklos mokytojas.

Bėgūnas – viena seniausių vyrių atmainų.

Činšas – žemės renta, mokama pinigais arba natūra.

Gorčius – biralų ir skysčių tūrio matas, atitinkantis 5,6 l.

Jurzdika – šiuo atveju taip įvardijami Pašvitinio klebonui teisiškai priklausantys valdiniai.

Kapa, lietuviška kapa – XV–XVIII a. naudotas sidabrinis piniginis vienetas, lygus 60 lietuviškų grašių;

Kapčius – žemių ribos ženklas, sukastas žemės kauburys, ežiaženklis, riboženklis.

Kvorta – skysčių tūrio matas, atitinkantis 1,4 l.

Lietuviški, lenkiški grašiai – smulkios sidabrinės monetos, naudotos XV–XVIII a.

Margas – žemės ploto matas, lygus 0,71 ha.

Numas – senojoje lietuvių kalboje reiškė namą.

Pastotė – valstiečių prievolė, pagal kurią jie savo transportu privalėjo gabenti krovinius ar žmones.

Pinigėlis, kitaip denaras, denariukas – smulkiausia sidabrinė moneta, prilygusi 0,1 grašio.

Priimtinis valakas, priimtinė žemė – papildomai valstiečio paimtas naudoti žemės plotas.

Rykštelė, kitaip virpstelis – žemės ploto matas, rykštės dalis, lygus 0,487 m.

Rykštė, kitaip kartis – žemės ilgio ir ploto matas, pagal metrinę sistemą prilygo 4,87 m, o kaip žemės plotas lygus 23,742 kv. m.

Stacija – valstiečių duoklė natūra, kurios dalis buvo atiduodama pinigais.

Sėdimasis valakas, sėdimoji arba sodybinė žemė – pagrindinis valstiečio apdirbamos žemės plotas.

Suolininkas, kitaip dešimtininkas – vaito padėjėjas, skiriamas iš valstiečių.

Špitolė – prieglauda, kurioje glaudėsi vargšai, našlaičiai, našlės, seneliai ir pan.

Užusienis, kitaip galulaukė – žemės plotas, likęs už valakais išmatuotų kaimo žemių ribos (sienos); atsirado XVI a. po Valakų reformos.

Vaitas – dvaro administracijos pareigūnas, vadovavęs vaitystei. Jis vykdė dvaro vietininko potvarkius, prižiūrėjo, kad valstiečiai atliktų lažą, atiduotų duokles, sumokėtų mokesčius, saugojo žemių ribas, pristatydavo valstiečius į teismą, kur ir pats dalyvaudavo; vaitui padėjo du iš valstiečių paskirti suolininkai.

Valakas – žemės ploto matas, lygus 21,368 ha.

Vilniaus saiko statinė – statinė, į kurią tilpo 407 l.

Virvė – žemės ilgio matas, atitinkantis 48,12 m.

Straipsnis numatomas spausdinti „Lietuvos valsčių“ serijos monografijoje „Pašvitinys“ (vyr. redaktoriai ir sudarytojai *Aloyzas Bėčius, Kazimieras Kalibatas*).

Straipsnio kalbos redaktorius *Aloyzas Bėčius*, korektorė *Rasa Kašėtienė*, anglų k. redaktorius, vertėjas *Aloyzas Pranas Knabikas.*

Straipsnio priedai, skelbiami atskirai (tam skirtuose leidinio skyriuose):
1. Straipsnio santraukos lietuvių ir anglų kalbomis.
2. Žinios apie autorių.

Interneto svetainės www.llt.lt. pastaba: Šis anksčiau nepublikuotas tekstas, kurio nuorašas patvirtintas notaro 2010 07 12, internete nuolat skelbiamas nuo 2010 07 12.

© Skelbiant ar bet kokiu būdu panaudojant bet kurį svetainės www.llt.lt tekstą ar jo dalį kartu su juo privaloma skelbti interneto svetainės „Lietuvos lokaliniai tyrimai. www.llt.lt“ visą nesutrumpintą pavadinimą, tomo (darbo) sutartinį kodinį pavadinimą, straipsnio autorių, straipsnio pavadinimą, „Lietuvos valsčių“ serijos ir monografijos, kuriai straipsnis parašytas, pavadinimus bei straipsnio pirmojo paskelbimo serijos monografijoje ir jo paskelbimo svetainėje www.llt.lt datas (jei šios datos sutampa, skelbiama viena – paskelbimo svetainėje www.llt.lt data) .